

ROZHODCOVSKÉ SMERNICE A INŠTRUKCIE

2025

ÚVOD

Tieto smernice a pokyny platia pre všetky medzinárodné súťaže. Vzhľadom na dôležitosť týchto podujatí musia byť všetci rozhodcovia pripravení plniť si svoje povinnosti čo najlepšie, a to z hľadiska poznania hry a pravidiel, ako aj fyzickej a psychickej kondície. Je veľmi dôležité, aby všetci medzinárodní rozhodcovia FIVB pochopili význam a dôležitosť ich výkonu pre moderný volejbal.

Komisia pravidiel a rozhodcov FIVB (RG&RC) apelujú na všetkých rozhodcov pôsobiacich na volejbalových podujatiach, aby si dôkladne preštudovali Oficiálne pravidlá volejbalu FIVB (2025-2028), ako aj tieto smernice a pokyny pre rozhodcov a príručku pre rozhodcov, casebook a dostupné materiály na stránke FIVB, aby bola naša hra živšia a vyhýbali sme sa prerušeniam. FIVB a členovia RG&RC sú si istí, že všetci medzinárodní rozhodcovia FIVB ovládajú oficiálne pravidlá a vedia, ako ich aplikovať. Preto nie je potrebné zachádzať do podrobností o pravidlách. Hlavným cieľom tohto dokumentu je čo najviac zjednotiť kritériá rozhodovania a poskytnúť výklad niektorých pravidiel a ich presnú aplikáciu v praxi.

* * *

Cieľom FIVB v roku 2025 je podporovať hladké/plynulé rozhodovanie – to znamená zasahovať do hry čo najmenej a napomáhať priebehu zápasu ako zábave. Na základe konceptu „plynulého rozhodovania“ je potrebné pochopiť, ako rozhodcovia prispievajú k predchádzaniu umelým hádkam, zdržiavaniu a prerušeniam v zápase. Rozhodcovia musia pochopiť filozofiu, ktorá je základom uplatňovania pravidiel na vytvorenie komplexnej zábavy, ktorú sledujú a užívajú si milióny ľudí na mieste konania ako aj prostredníctvom rôznych médií.

Dobrý rozhodca tomu napomáha tak, že zostáva v úzadí. Zlý rozhodca brzdi túto show tým, že chce hrať vedúcu úlohu v stretnutí a „poľuje“ na chyby.

Počas stretnutia musí byť rozhodca schopný rozlíšiť medzi normálnymi ľudskými prejavmi pocitov, ktoré vyvoláva stres zo stretnutia, a skutočným vedomým nešportovým správaním. Nikdy by nemal trestať spontánne prejavy emócií tak, aby stretnutie prebiehalo v dobrej atmosfére. Odôvodnené rozumné a správne vyjadrenie pocitov členov družstva by sa malo povoliť, ako napríklad postavenie sa a povzbudenie za vynikajúcu hernú akciu alebo podpora svojich spoluhráčov a pod. Avšak vedomé negatívne prejavy alebo nevhodné gestá na adresu súpera alebo pri protestoch proti rozhodnutiam rozhodcov sú prísne zakázané a musia byť potrestané.

ANALÝZA PRAVIDIEL

Pravidlo 1 – Hracia plocha

1. Dva dni pred súťažou musí Komisia rozhodcov ako súčasť Kontrolnej komisie spolu s rozhodcami skontrolovať rozmery hracej plochy (vrátane ihriska a voľnej zóny) a charakter čiar na ihrisku. Ak sa používa videoverifikačný systém (*Video Challenge System*; VCS), presné rozmery ihriska sú ešte dôležitejšie. Táto kontrola sa musí vykonať pred kalibráciou kamier VCS. Ak na stretnutí nie je Kontrolná komisia, ihrisko by mali skontrolovať a zmerať rozhodcovia; ak spozorujú nezrovnalosti, musia na to okamžite upozorniť organizátorov a zabezpečiť nápravu. Pri kontrole hracej plochy a ihriska je potrebné sa zamerať najmä na overenie:

1. či sú čiary presne 5 cm široké, nie viac a ani menej,
2. správnosti dĺžky čiar a uhlopriečok (12,73 m/41' 9") na oboch ihriskách,
3. či je farba čiar odlišná od farieb ihriska a voľnej zóny,

2. Skontrolujte, či voľná zóna pre FIVB, svetové a oficiálne podujatia meria presne 6,5 m za ihriskom po reklamné panely (pravidlo 1.1.) a presne 5 m po stranách (po stolík zapisovateľa alebo reklamné panely. Lavičky musia byť umiestnené o niečo ďalej od ihriska ako stolík zapisovateľa, aby sa zaistila 5 m voľná zóna.¹

3. Pred stretnutím musí 1. rozhodca skontrolovať, či na hracej ploche nie sú mokré škvrny a akékoľvek nezrovnalosti (napr. zvlnený povrch, neprilepené reklamné nálepky a pod.) musia byť pred stretnutím napravené.

Pravidlo 2 – Sieť a stĺpy – doplňujúce vybavenie

1. Z dôvodu pružnosti siete musí pred stretnutím skontrolovať 1. rozhodca, či je správne natiahnutá. Hodením lopty do siete preverí, či sa lopta od nej správne odrazí. Ak je sieť vydutá, nie je možné ju použiť a je potrebné ju upraviť.

Vertikálna rovina siete musí byť kolmá na hrací povrch a korešpondovať s osou stredovej čiar.

Anténky musia byť umiestnené na opačných stranách siete v pozícii 4, nad vonkajším okrajom postranných čiar (obrázok 3), aby boli obe strany ihriska rovnaké. Pred zápasom (pred oficiálnou rozcvičkou) musia rozhodcovia skontrolovať, či sú anténky a postranné pásy správne pripevnené.

2. Stretnutie sa nemôže začať, ak sú oká siete alebo niektorá z postranných pásiiek roztrhnutá (pozri pravidlo 10.3.2).

3. 2. rozhodca musí pred žrebovaním zmerať výšku siete pomocou meracej tyče (prednostne kovovej) určenej na tento účel. Na meracej tyči musí byť vyznačená výška 243/245 cm pre mužov, resp. 224/226 cm pre ženy. Počas merania výšky siete zostáva 1. rozhodca v blízkosti 2. rozhodcu, aby na meranie dohliadal a overil ho.

¹ na Slovensku sú rozmery voľnej zóny a výška haly definované vo Vykonávacích pokynoch príslušnej súťaže

4. Počas hry (a najmä na začiatku každého setu) musia príslušní čiaroví rozhodcovia (ak sú delegovaní) skontrolovať, či sú postranné pásky presne kolmé na hraciu plochu a nad postrannými čiarami a či sú anténky na vonkajšom okraji príslušnej postrannej pásky. Ak tomu tak nie je, mali by ich okamžite znova upraviť.

5. Pred oficiálnou rozcvičkou a počas hry musia rozhodcovia skontrolovať, či stĺpy a stolička rozhodcu nepredstavujú nebezpečenstvo pre hráčov (napr. vyčnievajúce časti stĺpov okolo navijakov, mikrofóny, upevnenie káblov atď.). Ak pri kontrole zistia predmety, ktoré by mohli spôsobiť zranenie, mali by požiadať organizátorov, aby ich odstránili alebo vhodne zakryli.

6. Doplnkové vybavenie: lavičky pre družstvá, zapisovateľský stolík, stolička pre 1. rozhodcu, tyč na meranie výšky siete, tlakomer, pumpa, teplomer, vlhkomer, stojan pre 6 zápasových lôpt, najmenej 8 absorpčných uterákov (40 x 40 cm alebo 40 x 80 cm) pre rýchlych utieračov a dve bundy/vesty pre liberov. Ak sa používajú technológie, musia byť k dispozícii dva tablety pre družstvá, tri ďalšie tablety pre 1. rozhodcu, 2. rozhodcu a *challenge* rozhodcu a komunikačný systém – dva s otvoreným mikrofónom (1. rozhodca a 2. rozhodca) a dva s tlačidlom na hovorenie (zapisovateľ a rozhodca). Ak sa nepoužívajú tablety, vyžadujú sa dva elektrické bzučiaky s červenými/žltými svetielkami (jeden elektrický bzučiak pri každom trénerovi družstva) na signalizáciu žiadostí o riadne prerušenia hry. V súťažiach FIVB, svetových a oficiálnych súťažiach by mal byť na zapisovateľskom stole alebo v rámci elektronického ukazovateľa skóre nainštalovaný aj bzučiak, ktorý signalizuje chyby v postupe, chyby libera a žiadosti o striedanie/oddychový čas.²

7. Organizátor musí mať k dispozícii aj dve náhradné anténky a náhradnú sieť pripravenú pod stolíkom zapisovateľa alebo v blízkosti ihriska.

8. Pre FIVB, svetové a oficiálne súťaže je povinná elektronická tabuľa, ale aj manuálny ukazovateľ skóre na stolíku zapisovateľa (alebo elektronický ukazovateľ skóre *Litescore*). Poznámka: Aj keď sa používa *Litescore*, manuálny ukazovateľ skóre musí byť neustále k dispozícii pre prípad technickej poruchy.

Pravidlo 3 – Lopty

1. Na uloženie 6 zápasových lôpt pri stolíku zapisovateľov je potrebný (kovový) stojan na lopty (5 lôpt v hre + 1 rezervná lopta).

2. 2. rozhodca si pred začiatkom hry prevezme všetky lopty, ktoré sa budú používať počas stretnutia. Skontroluje, či majú všetky rovnaké vlastnosti (farba, obvod, hmotnosť a tlak).³

3. Systém piatich lôpt – počas zápasu:

Použijú sa šiesti podávači lôpt, ktorí sú umiestnení vo voľnej zóne podľa obrázku 10 v pravidlách.⁴

² Doplnujúce vybavenie pre súťaže v SR je určené vo Vykonávacích pokynoch príslušnej súťaže a overuje sa aj vyplnením príslušného protokolu pred stretnutím.

³ Vo vybraných súťažiach SR (podľa vykonávacích pokynov) sa používa systém troch lôpt – v takom prípade musí rozhodca pred stretnutím skontrolovať a označiť 4 hracie lopty (jedna z nich bude ako rezerva).

⁴ Pri systéme troch lôpt postačujú traja podávači lôpt – jeden v každom rohu voľnej zóny na strane 1. rozhodcu a jeden za 1. rozhodcom. V prípade potreby podávajú loptu zo strany 2. rozhodcu rýchli utierači.

Pred začiatkom stretnutia dostanú podávači v pozíciách 1, 2, 4 a 5 od 2. rozhodcu po jednej lopte. V prvom a rozhodujúcom sete podá piatu loptu 2. rozhodca priamo podávajúcemu hráčovi.

Počas zápasu, keď je lopta mimo hry:

3.1 Ak je lopta mimo ihriska, vezme ju najbližší podávač a okamžite ju odkotúľa smerom k podávačovi, ktorý práve podal loptu podávajúcemu hráčovi.

3.2 Lopta sa posúva medzi podávačmi lôpt kotúľaním po hracom povrchu (nie hádzaním), a to v čase, kedy je lopta mimo hry, a pokiaľ možno nie po tej strane, kde sa nachádza stolík zapisovateľa.

3.3 Ak je lopta na ihrisku, hráč, ktorý je k lopte najbližšie, ju musí okamžite odkotúľať von z ihriska cez najbližšiu postrannú čiaru.

3.4 V momente, keď je lopta mimo hry, musí podávač lôpt číslo 1 alebo 2 alebo 4 alebo 5 čo najskôr odovzdať loptu podávajúcemu hráčovi, aby sa podanie mohlo uskutočniť bez akéhokoľvek zdržania.

Pravidlo 4 – Družstvá

1. Družstvo môže pozostávať až zo 17 členov, z toho 12 hráčov a medzi nimi maximálne 2 liberovia a až 5 ostatných členov družstva (technickí funkcionári družstva). Na lavičke môžu byť títo piati členovia družstva: tréner, najviac dvaja asistenti trénera, lekár a terapeut. Tréner si však môže zvoliť týchto piatich technických funkcionárov zo zoznamu, ktorý je uvedený vo formulári O2-bis.

Jediným rozdielom v súťažiach FIVB, svetových súťažiach a oficiálnych súťažiach seniorov je to, že do zápisu o stretnutí môže byť zapísaných a v stretnutí môže hrať až 14 hráčov.

Členovia družstva, ktorí sa zúčastňujú oficiálnej spoločnej rozcvičky, by mali byť prednostne na vlastnej strane hracej plochy. Celej predzápasovej rozcvičky sa môže na hracej ploche zúčastniť len päť ostatných členov družstva (tréner, asistenti trénera atď.) a hráči uvedení v zápise o stretnutí. Ďalší funkcionári môžu byť zapojení do rozcvičky, avšak len do začiatku oficiálnej rozcvičky pri sieti. Zdržiavať sa na súperovej strane hracej plochy v blízkosti siete je povolené, aby sa zabránilo loptám letiacim nesprávnym smerom, ktoré by mohli spôsobiť zranenie hráčov. Nesmú tým však narúšať hráčov súpera.

2. Tréner a kapitán družstva (každý skontroluje a podpíše pred stretnutím zápis o stretnutí alebo súpisu družstva pre elektronický zápis o stretnutí) sú zodpovední za totožnosť hráčov uvedených na zápise o stretnutí.

3. Prvý rozhodca musí skontrolovať jednotnosť dresov.⁵ Musí nahlásiť technickému delegátovi stretnutia všetky nezrovnalosti v dresoch hráčov a funkcionárov družstva a riadiť sa pokynmi technického delegáta stretnutia a vyhnúť sa diskusii s ktorýmkoľvek členom tímu o takejto nezrovnalosti. Dresy musia vyzeráť rovnako. Ak je to možné, tričká by mali byť vnútri trenírok a ak tomu tak nie je, je potrebné vo vhodnom momente slušne

⁵ Najvhodnejší čas na kontrolu hracích úborov a výstroja hráčov a členov družstva je počas oficiálnej rozcvičky, kedy musia byť hráči v hracích dresoch.

požiadať hráčov, aby si ich zapravili dovnútra – najmä na začiatku stretnutia a každého setu. Priliehavé tričká, ktoré sa nezmestia do trenírok, sú samozrejme akceptovateľné.

Kapitánska páska (8 x 2 cm) musí byť pripevnená pod číslom na hrudi tak, aby bola jasne viditeľná počas celého stretnutia. Rozhodcovia to musia skontrolovať pred začiatkom stretnutia.

4. Ak dve družstvá nastúpia v dresoch rovnakej farby, družstvo uvedené na 1. mieste v oficiálnom rozpise súťaže si vymení dresy.⁶ Konečné rozhodnutie po nahlásení rozhodcami urobí technický delegát stretnutia. .

5. Členovia družstva na lavičke (tréner, asistenti trénera, terapeut, lekár) si môžu podľa vlastnej preferenci vybrať, či budú mať oblečené:⁷

5.1 tepláky družstva alebo polokošeľu, alebo

5.2 sako alebo košeľu s golierom,

za podmienky, že ide o súčasť oficiálneho výstroja družstva schváleného FIVB.

6. Pred stretnutím musia rozhodcovia vo vhodnom čase vykonať dôkladnú krížovú kontrolu, aby overili, či skutočné čísla hráčov zodpovedajú súpiske družstva, ktorá bola zaznamenaná v zápise o stretnutí.⁸ Týmto spôsobom je možné odhaliť akékoľvek nezrovnalosti, ktoré by pri neskoršom zistení mohli narušiť normálny priebeh hry. Preto je potrebné (podľa textu Oficiálnych pravidiel volejbalu 2025-28), aby hráči mali oblečenú hraciu uniformu (dres) počas celého predzápasového protokolu a rozcvičky pri sieti (pravidlo 7.2.3).

Pravidlo 5 – Vedenie družstva

1. 1. rozhodca musí vždy vedieť, kto je kapitánom v hre a trénerom, nakoľko iba oni môžu zasahovať do hry. Rozhodcovia musia kedykoľvek počas zápasu vedieť, kto je kapitánom v hre.⁹

2. Počas stretnutia musí 2. rozhodca kontrolovať, či rezervní hráči sedia na lavičke alebo sú v priestore rozcvičovania. Hráči v zóne rozcvičovania nemôžu počas setov používať lopty, ale môžu používať osobné rozcvičovacie zariadenia (napr. naťahovacie gumené pásy).

⁶ V súťažiach SVF je v adresároch uvedená farba dresov domáceho družstva v príslušný hrací deň. V prípade farebnej zhody si preto musí dresy vymeniť družstvo hostí. V prípade, že to nie je možné, prvý rozhodca zapíše túto situáciu do poznámky v zápise o stretnutí. Samotné stretnutie nemôže byť z tohto dôvodu zrušené.

⁷ V súťažiach SVF, ak je to určené vo VP pre príslušnú súťaž, musia byť členovia družstva na lavičke ustrojení jednotne, t.j. musia mať rovnakú košeľu, polokošeľu alebo teplákovú bundu. Počas stretnutia si môže ktorýkoľvek člen družstva vyzliecť alebo oblecť bundu/sako bez obmedzení.

⁸ Najvhodnejší čas na kontrolu čísiel hráčov je počas oficiálnej rozcvičky, kedy musia byť hráči v hracích dresoch. Zároveň je treba čísla hráčov porovnať s číslami uvedenými v zápise o stretnutí.

⁹ V prípade používania elektronického zápisu je možnosť uviesť kapitána v hre vždy aj priamo do zápisu – túto funkcionality je však odporúčané vypnúť, aby nedochádzalo k zbytočnému zdržiavaniu, najmä pri viacnásobných striedaniach. V prípade opakovaných výmen/striedaní kapitána družstva je vhodné sa pri prvej takejto situácii spýtať, kto bude automaticky preberať funkciu kapitána v hre, aby sa pri následných rovnakých výmenách/striedaniach nemusela zdržiavať hra. Ak kapitán družstva nie je v základnej zostave, alebo je zrejmé, že bude hneď na začiatku vymenený za libera (alebo je kapitánom družstva libero), je vhodné sa trénera spýtať na kapitána v hre ešte počas oficiálnej rozcvičky pred stretnutím.

3. Ak kapitán v hre požiada o vysvetlenie uplatňovania pravidiel rozhodcom, musí 1. rozhodca podať výklad, a to nielen opakovaním signálov rukou, ale, ak je to potrebné, aj slovne v pracovnom jazyku FIVB (anglicky). Vysvetlenie by malo byť stručné a s použitím oficiálnej terminológie pravidiel. Len kapitán v hre má právo žiadať vysvetlenie o uplatňovaní alebo výklade pravidiel rozhodcov, a to aj v mene svojich spoluhráčov.¹⁰

4. Tréner nemá právo žiadať čokoľvek od členov zboru rozhodcov, okrem riadnych prerušení hry (oddychové časy a striedania), a ak na elektronickej výsledkovej tabuli nie je uvedený počet použitých riadnych prerušení hry a/alebo nie je uvedené skóre, resp. je nesprávne, môže sa na to spýtať zapisovateľa, pokiaľ je lopta mimo hry.

5. Podľa pravidiel hry tréner nemá právo narušovať hru alebo prácu rozhodcov (rozhodcov, čiarových rozhodcov) ani vstupovať do ihriska.¹¹ Neodporúča sa však 2. rozhodcovi, aby v prípade slušnej žiadosti o vysvetlenie situácie ignorovali trénera. Ak je to potrebné, krátka a jasná odpoveď trénerovi môže predísť ďalším protestom a trestom. Je to súčasťou plynulého rozhodovania a vedenia stretnutia so zdravým rozumom a v dobrej atmosfére.

Pravidlo 6 – Bodovací systém, víťazstvo v sete a v stretnutí

Ak došlo k prerušeniu rozohrávky z dôvodu zranenia, vonkajšieho zásahu alebo iného dôvodu, považuje sa to za nedokončenú rozohrávku. V takomto prípade nie je dovolené žiadať žiadne riadne prerušenie hry ani jedným družstvom, okrem vynúteného striedania zraneného alebo potrestaného hráča počas vynúteného prerušenia.¹²

Pravidlo 7 – Príprava stretnutia

1. Ešte predtým, ako zapisovateľ zapíše údaje o postavení do zápisu o stretnutí, musí skontrolovať 2./3. rozhodca a zapisovateľ lístok s postavením (alebo elektronické nahlásenie zostavy). Musí overiť, či čísla hráčov uvedené na lístku s postavením (alebo zaslaným postavením prostredníctvom tabletu) zodpovedajú číslam hráčov, ktoré sú uvedené v zápise o stretnutí. Ak tomu tak nie je, musí byť lístok s postavením opravený a 2./3. rozhodca si vyžiada od trénera ďalší. V novom lístku s postavením je možné vykonať úpravu len na pozícii, kde čísla neboli správne. Lístok s postavením musí mať 2. rozhodca počas stretnutia vo vrecku, aby si mohol v prípade potreby alebo požiadavky overiť skutočné postavenie družstiev. Toto neplatí, ak sa v stretnutí používa elektronický zápis a 2. rozhodca má k dispozícii na stôl tablet.

2. Na konci každého setu 2./3. rozhodca ihneď požiada trénerov o lístok s postavením alebo o nahratie postavenie pre nasledujúci set prostredníctvom tabletu, aby sa predišlo predĺženiu trojminútového intervalu medzi setmi.

¹⁰ V prípade, že chce kapitán v hre podať protest proti výkladu pravidla, musí si toto právo vyhradiť okamžite v momente, kedy k danej spornej situácii došlo. Na neskoršie vyhradenie si práva sa nebude prihladať. Samotný protest sa zapisuje do zápisu až na konci stretnutia.

¹¹ Tréner sa môže pohybovať vo voľnej zóne pred lavičkou svojho družstva, a to od predĺženia útočnej čiary až po koniec voľnej zóny (ak sú zóny rozcvičovania na jej konci v rohoch) alebo po predĺženie zadnej čiary (ak sú zóny rozcvičovania za lavičkami družstiev).

¹² Podľa Oficiálnych pravidiel volejbalu 2025-2028 – pravidlo 15.11 – sa žiadosť o riadne prerušenie hry po nedokončenej rozohrávke nepovažuje za neoprávnenú žiadosť a jednoducho sa zamietne.

Ak tréner systematicky zdržiava hru tým, že nedodá včas postavenie (lístok), 1. rozhodca musí tomuto družstvu uložiť primeraný trest za zdržiavanie. To platí aj v prípade, ak družstvo neodošlo včas informácie o postavení elektronicky prostredníctvom tabletu.

Pravidlo 8 – Hra

1. Dôležité je uvedomiť si význam slova úplne v znení pravidla 8.4.1. Znamená to, že ak lopta dopadne na podlahu, lopta je „v ihrisku (in)“, ak jej stlačenie kedykoľvek počas dopadu vedie ku kontaktu s čiarou, a naopak, ak sa kedykoľvek počas kontaktu s podlahou nedotkne čiar, znamená to, že lopta dopadla „mimo ihriska (out)“.

2. Káble napínajúce sieť presahujúce jej dĺžku 9,50/10,00 m nepatria k sieti. To platí aj pre stĺpy. Ak sa teda lopta dotkne vonkajšej časti siete za postrannými páskami (9 m) alebo rozhodcovskej stoličky, dotkla sa „cudzieho predmetu“ a mala by byť obomi rozhodcami odpískaná a signalizovaná chyba „lopta mimo ihriska“, a čiarovými rozhodcami zamávaním zástavkou a ukázaním na miesto chyby.

Pravidlo 9 – Hranie s loptou

1. Zasiachnutie do hry s loptou čiarovým rozhodcom, 2. rozhodcom alebo trénerom vo voľnej zóne:

- Ak lopta zasiahne rozhodcu alebo trénera, je to "lopta mimo ihriska" (pravidlo 8.4.2).¹³ Výnimka: tréner prenikne do priestoru nad ihriskom a naruší možnosť posúdiť dopad lopta do/mimo ihriska (pozri prípad 4.48).
- Ak hráč pri kontakte využije pomoc od rozhodcu alebo trénera, je to chyba hráča (úder s pomocou, pravidlo 9.1.3) a nebude to mať za následok „opakovanie rozohrávky“.

2. Je potrebné zdôrazniť, že odpískať treba len chyby, ktoré sú viditeľné. 1. rozhodca sa musí pozeráť len na tú časť tela, ktorá prichádza do kontaktu s loptou. Pri posudzovaní odbitia by nemal byť ovplyvnený polohou tela hráča pred a/alebo po odohraní lopty, ani zvukom, ktorý samotný dotyk vyvolal. Komisia pravidiel a rozhodcov FIVB trvajú na tom, aby rozhodcovia povolili také odbitie prstami alebo akýkoľvek iný kontakt, ktorý je povolený v súlade s pravidlami.

3. Pre lepšie pochopenie textu pravidla 9.2.2:

Hodená lopta zahŕňa dve herné akcie – najprv chytenie a potom hodenie lopty, zatiaľ čo hranie lopty znamená, že sa lopta odrazí od miesta dotyku.

4. Rozhodca musí venovať pozornosť charakteru dotyku, najmä ak hráč použije tzv. „ulievku“, ktorou sa mení smer umiestnenia lopty. Počas útočného úderu je „ulievanie“ povolené, ak lopta nie je chytená alebo hodená. „Ulievanie“ znamená útočný úder do lopty (úplne nad horným okrajom siete) vykonaný jemne, jednou rukou alebo prstami, pričom smer lopty sa počas tejto akcie zmení len raz a trvanie kontaktu s loptou je krátke z hľadiska času i vzdialenosti.

¹³ Použitá musí byť signalizácia v závislosti od toho, či sa dotklo pred kontaktom s cudzím predmetom/osobou mimo hry ako posledné družstvo na rovnakej strane (tečovaná lopta) alebo na opačnej strane (lopta mimo ihriska/out).

1. rozhodca musí pozorne sledovať „ulievky“. Ak sa lopta po takejto ulievke okamžite neodrazí, ale je sprevádzaná rukou, je hodená, alebo sa jej smer viackrát zmení (tlačená lopta), je to chyba a musí byť potrestaná.

5. Treba upozorniť aj na skutočnosť, že blokovanie hráča nie je povolené, ak blokujúci hráč jednoducho nenaruší dráhu letu lopty prichádzajúcej od súpera, ale ju pridrží (alebo ju ťahá, tlačí, nesie, hádže, sprevádza). V takýchto prípadoch musí rozhodca posúdiť tento blok ako „chytená lopta“ (netreba to však preháňať).

6. Družstvo má prvé odbitie v štyroch rôznych prípadoch (ktoré sa počíta ako prvé z troch odbití družstva):

6.1 príjem podania,

6.2 príjem útočného úderu (nielen smeč, všetky útoky; pozri pravidlo 13.1.1),

6.3 odbitie lopty prichádzajúcej od súperovho bloku,

6.4 odbitie lopty prichádzajúcej od bloku svojho družstva.

7. V súlade s duchom medzinárodných súťaží a na podporu dlhších rozohrávok a veľkolepých akcií sa majú odpískať len tie najočividnejšie porušenia pravidiel.¹⁴ Preto ak hráč nie je v ideálnej pozícii na to, aby odohral loptu, 1. rozhodca má byť menej prísny pri posudzovaní chýb počas odbitia lopty. Napríklad:

7.1 Nahrávač beží za loptou alebo je nútený urobiť veľmi rýchly pohyb alebo vyskočiť v blízkosti siete, aby zachytil loptu a nahral ju.

7.2 Hráč je nútený bežať za loptou alebo urobiť veľmi rýchly pohyb, aby odbil loptu po jej odrazení od bloku alebo od iného hráča.

7.3 Pri prvom dotyku družstva môže byť odbitie voľné okrem prípadu, kedy hráč loptu chytí alebo hodí.

7.4 Hráč zachráni loptu z celej dĺžky stolíka zapisovateľa, vrátane časti stolíka na súperovej strane siete (Pravidlo 9, 2025-28).

8. Prvý dotyk družstva môže byť vykonaný voľne (vrátane povolených následných dotykov v rámci jednej akcie), s výnimkou prípadu, keď hráč chytí alebo hodí loptu.¹⁵

9. Zmena interpretácie posudzovania čistoty hry pri „vnútorných“ prihrávkach v rámci družstva (*internal passes*): Počas vnútorných prihrávok nie sú dvojdotyky prstami nad hlavou považované za chybu, ak k nim dôjde počas jednej akcie. Dvojdotyk vykonaný počas dokončených útočných úderov (lopta prejde celým objemom cez rovinu siete alebo sa dotkne bloku) sa však považuje za chybu.¹⁶

10. Keď sa lopta po treťom dotyku družstva odrazí od siete bez dotyku lopty s blokom a ten istý hráč urobí ďalší dotyk, ide o chybu „štyri dotyky“ a použiť sa preto musí príslušné dohovorené znamenie.¹⁷

¹⁴ Toto platí aj pre súťaže v SR.

¹⁵ Prevzaté z Elite guidelines 2025

¹⁶ Prevzaté z Elite guidelines 2025

¹⁷ Prevzaté z Elite guidelines 2025

Pravidlo 10 – Lopta pri sieti

Pravidlo 11 – Hráč pri sieti

1. Pravidlo (10.1.2) dáva právo odbiť loptu z voľnej zóny súpera. Počas stretnutia musia hráči a tréneri, ktorí sú vo voľnej zóne, rozpoznať takúto situáciu a urobiť vhodný pohyb, aby umožnili súperovi odohrať loptu na svoje ihrisko.

Ak lopta letí smerom k 2. rozhodcovi, 2. rozhodca by mal urobiť taký pohyb, aby predišiel zrážke a umožnil, aby hráč mohol odbiť loptu. Pri uhýbaní sa hráčovi by sa mal 2. rozhodca podľa možnosti vyhnúť skákaníu, bežaniu a otočeniu sa chrbtom k hre. Okrem toho by sa 2. rozhodca nemal pohybovať v smere letiacej lopty ani v smere hráča, ktorý beží za loptou. Keď hráč odbíja loptu, rozhodca musí zaujať taký postoj, aby videl loptu, hráča a smer letiacej lopty.¹⁸

Ak lopta preletí cez vertikálnu rovinu siete priestorom preletu do súperovej voľnej zóny a dotkne sa jej hráč, ktorý sa pokúša odbiť ju späť, rozhodcovia musia zapísať chybu v momente jeho dotyku a ukázať „lopta mimo ihriska (out)“.¹⁹

Na základe rozhodnutia Kongresu FIVB z roku 2024, 1. rozhodca musí odpísať loptu mimo ihriska okamžite, keď po druhom alebo treťom odbití preletí rovinu siete vonkajším priestorom preletu do súperovej voľnej zóny, nakoľko odtiaľ už nie je možné zahrať loptu tak, aby preletela v rámci troch odbití priestorom preletu do ihriska súpera. Ak takáto situácia nastane na strane 2. rozhodcu, musí to odpísať on.

2. Akcia hrania s loptou končí v momente, kedy je hráč po bezpečnom dopade pripravený začať ďalšiu akciu.

Hranie s loptou je akákoľvek akcia hráčov, ktorí sú v blízkosti lopty a snažia sa ju zahrať, aj keď nedôjde k žiadnemu kontaktu s loptou. Je potrebné venovať pozornosť nasledujúcim situáciám:

Ak je hráč vo svojom postavení na svojom ihrisku a lopta smeruje zo strany súpera do siete a spôsobí, že sa sieť dotkne hráča, tento hráč sa nedopustil žiadnej chyby. Hráč môže urobiť pohyb na obranu svojho tela, ale nesmie robiť aktívny pohyb smerom k lopte, aby úmyselne zmenil dráhu odrazenej lopty. Takáto situácia by sa mala považovať za chybný dotyk siete.

Ak sa hráč náhodne dotkne súpera (fyzický kontakt) počas dovoleného hrania s loptou oboma hráčmi, nemalo by sa to automaticky považovať za chybu. Ak takýto náhodný kontakt vedie k chybnému dotyku siete súperom, nemalo by sa to považovať za chybu ani jedného z hráčov. Ak by však tento kontakt posúdil rozhodca za dôsledok úmyselného pokusu o vyvolanie chyby súpera a/alebo za účelom pomýlenia alebo rozptýlenia rozhodcov, rozohrávka by sa mala ukončiť a družstvo, ktoré sa neprevinilo, by malo získať bod. Následne by mal byť hráčovi za jeho konanie uložený trest za nevhodné správanie v súlade so stupnicou trestov. Ak to bolo posúdené ako úmyselné konanie, najnižším stupňom trestu by mala byť penalizácia (alebo vyšší trest, ak bol hráč už predtým penalizovaný).

¹⁸ Ideálne je urobiť krok smerom za stĺp, aby ho mohol obehnúť hráč bežiaci poza neho alebo popod upínacie šnúry siete. Umožní to tiež lepšie sledovať, či lopta letela v oboch smeroch čiastočne alebo úplne vonkajším priestorom preletu. V prípade, že to časovo už nie je možné, odporúča sa ustúpiť dozadu kolmo na smer dráhy letu lopty.

¹⁹ Ak sa situácia udiala na strane 2. rozhodcu, môže to teda odpísať aj 2. rozhodca.

Dotyk vlasov hráča so sieťou: takýto dotyk sa považuje za chybu, len ak je jasné, že to ovplyvnilo súperovu možnosť hrať s loptou alebo to viedlo k prerušeniu rozohrávky (napr. vrkoč/chvost sa zamotá do siete).²⁰

3. Ak sa hráč dotkne vonkajšej časti siete (hornej pásky mimo anténky, káblov, stĺpov atď.), nepovažuje sa to za chybu, pokiaľ to neovplyvní celistvosť samotnej siete alebo dotyk siete bol zámerný.

4. Pri povolenom preniknutí nohou do súperovho ihriska za stredovú čiaru, t. j. chodidlo sa dotkne podlahy na súperovom ihrisku, musí sa jeho časť dotýkať stredovej čiary alebo byť nad ňou.²¹

5. Vzhľadom na vysokú kvalitu zúčastnených družstiev má hra pri sieti zásadný význam a rozhodcovia a čiaroví rozhodcovia musia venovať zvýšenú pozornosť prípadným chybám alebo narušeniu hry, a to najmä v prípade, kedy sa lopta pred dopadom mimo ihriska dotkne rúk blokujúcich hráčov.

Okrem toho musia byť rozhodcovia pozorní v prípadoch ovplyvnenia hry. Keď sa hráč dotkne siete medzi anténkami počas akcie hrania s loptou, pri pokuse o odohranie lopty alebo pri predstieraní hry s loptou, ide o chybný dotyk so sieťou. Ak ide o ovplyvnenie prirodzeného odrazu lopty premyslenou činnosťou súpera pohybujúceho sa smerom k sieti, alebo keď hráč zachytí sieť a loptu vyhodí zo siete (ako strela z praku), ide o ovplyvnenie hry. Hráč, ktorý bráni súperovi v pohybe, aby mohol legálne dočiahnuť loptu, spôsobil ovplyvnenie hry. Za ovplyvnenie hry sa považuje aj pretrhnutie upevňujúcich lán dotykcom alebo ich zachytením.

6. Aby sa uľahčila spolupráca oboch rozhodcov, rozdelenie práce by malo byť nasledovné: 1. rozhodca sa sústreďí predovšetkým na dráhu letu lopty a 2. rozhodca sa sústreďí na chyby pri sieti počas celej akcie hrania pri sieti.

7. Útočný úder, ktorý sa začal na strane útočiaceho družstva, sa často skončí tesne za rovinou siete z dôvodu samotného spôsobu odbitia. Ak nedošlo k držaniu alebo hodeniu lopty a dotyk s loptou počas útočného úderu sa začal na strane útočiaceho družstva, nemali by to rozhodcovia považovať za chybu.

Pravidlo 12 – Podanie

1. Na povolenie podania nie je potrebné kontrolovať, či je podávajúci pripravený – stačí overiť, či má podávajúci hráč loptu.²² 1. rozhodca musí okamžite zapísať. V prípade normálneho priebehu hry (žiadne striedanie, žiadne tresty, atď.), ak si rozhodca všimne, že hráč zdržiava pri zaujatí svojho miesta v zóne podania, akonáhle dostane loptu od podávateľa loptu, zapíska na podanie, a to bez ohľadu na to, či je obrátený chrbtom k ihrisku, resp. ešte nezaujal svoju pozíciu na podanie. Cieľom tohto pravidla je udržiavať pravidelný priebeh hry a skrátiť trvanie stretnutia. Častokrát používajú hráči určité rituály, ktoré

²⁰ V takejto situácii si musia byť rozhodcovia istí, že dotyk siete vlasmi významne ovplyvnil hru (napr. došlo k stiahnutiu siete). Pokiaľ tomu tak nie je treba nechať pokračovať v hre.

²¹ Za prešľap pod sieťou sa preto považuje len situácia, kedy sa dotkne hráč súperovho ihriska celým chodidlom. Dotyk ihriska súpera inou časťou tela sa nepovažuje za chybu, pokiaľ však nedošlo k ovplyvneniu hry súpera.

²² Uvedený postup sa uplatňuje v prípade používania pravidla o 15 sekundách medzi dvomi rozohrávkami. Za normálnych okolností musia byť pre povolenie podania splnené dve podmienky – podávajúci hráč má loptu a obe družstvá sú pripravené hrať (podávajúci hráč teda nemusí byť v zóne podania v momente zapísknutia na podanie, ale môže sa pripravovať na výkon podania aj mimo zóny podania).

spôsobujú nepotrebné zdržiavanie hry. Aby sa takéto nesprávne návyky napravili, je potrebné, aby všetci rozhodcovia striktné uplatňovali toto pravidlo od začiatku stretnutia.

2. Skôr, ako prvý rozhodca zapíska na podanie, musí skontrolovať, či TV žiada *replay* a zapísať až následne podľa pokynov platných pre príslušnú súťaž.

3. 1. rozhodca a príslušní čiaroví rozhodcovia (ak sú delegovaní) musia venovať pozornosť pozícii podávajúceho hráča v momente úderu do lopty pri podaní alebo pri odraze na podanie z výskoku. Podávajúci hráč môže začať svoj pohyb mimo zóny podania, ale v čase dotyku musí byť úplne vnútri zóny podania (resp. chodidlo, ktorým sa dotýka podlahy naposledy, musí byť v momente odrazu úplne vo vnútri zóny podania).

4. Ak hráč nejde normálne do zóny podania alebo si neprevezme loptu od podávača lôpt, čím spôsobí úmyselné zdržanie hry, družstvo môže dostať trest za zdržiavanie. Aby nedošlo k nesprávnemu výkladu tohto pravidla, 8 sekúnd sa začína počítať bezprostredne po zapísknutí 1. rozhodcu na podanie.

5. 1. rozhodca musí upriamiť svoju pozornosť na clonu počas výkonu podania, a to najmä keď hráč alebo skupina hráčov podávajúceho družstva máva pažami, skáče alebo sa pohybuje do strán, alebo stojí zoskupená tak, že bráni súperovi vidieť podávajúceho hráča a dráhu letu lopty pred preniknutím cez vertikálnu rovinu siete. Pokiaľ je lopta z podania jasne viditeľná počas celej dráhy jej letu, až kým nepreletí ponad sieť k súperovi, nemožno to považovať za clonu. Rozhodcovia by mali byť iniciatívnejší a snažiť sa predísť snahe družstva cloniť už od začiatku stretnutia, pričom sa družstvá často vyhovávajú na taktiku. Preto podľa rozhodnutia Kongresu FIVB 2024, ak je však družstvo jasne zoskupené tak, aby clonilo, alebo ak majú hráči ruky nad hlavami (môžu si rukami chrániť hlavu, ale nesmú ich dvíhať nad hlavu), rozhodca na to môže podávajúce družstvo upozorniť zapísknutím a naznačením aby sa hráči rozostúpili. Ak tak hráči napriek upozorneniu neurobia, musí odpískať clonu bezprostredne po podaní a nečakať, kým lopta preletí ponad takúto skupinu. Je dôležité, aby všetci rozhodcovia uplatňovali toto usmernenie od začiatku stretnutia, čím sa zvráti tento negatívny trend proti princípom fair play.

6. 1. rozhodca nesmie zapísať na podanie, ak družstvo nemá na ihrisku správny počet hráčov (napr. 5 alebo 7 hráčov). V takom prípade by mal počkať a upozorniť družstvo a v prípade potreby uložiť trest za zdržiavanie. Podobný postup by sa mal použiť aj v prípade, keď by sa mal libero otočiť do prednej zóny (pozícia 4), avšak nedôjde k jeho výmene príslušným hráčom.²³ Pozrite si bod 4, odkedy sa počíta 8 sekúnd na podanie.

7. Ak dôjde k chybe v postavení, po použití dohovoreného znamenia rukou pre chybu v postavení musí príslušný rozhodca označiť dvoch hráčov, ktorí sa chyby dopustili. Ak družstvo, ktoré sa previnilo, nevie samo zaujať správne postavenie, rozhodcovia by mu mali pomôcť²⁴, a až potom by sa malo pokračovať v ďalšej rozohrávke. Ak kapitán v hre požaduje viac informácií o chybe, 2. rozhodca by mal vybrať zo svojho vrečka lístok s postavením a ukázať mu ho, resp. ukázať na tablete na stípe hráčov, ktorí sa dopustili chyby v postavení. Pri použití tabletu by mal 2. rozhodca prekryť rukou postavenie súperovho družstva. Kongres FIVB 2024 schválil zrušenie chýb v postavení podávajúceho družstva, aby sa tým podporila obrana prvého útoku súpera. Táto zmena sa nevzťahuje na prijímajúce družstvo.

²³ V prípade, že rozhodca dá pokyn na podanie napriek tomu, že je na ihrisku nesprávny počet hráčov alebo nedošlo k výmene libera (prehliadol to), je potrebné okamžite rozohrávku prerušiť a dať ju zopakovať. Podľa aktuálneho výkladu sa v takom prípade neukladá družstvu trest za zdržiavanie.

²⁴ prostredníctvom kapitána v hre

8. Správnu radou FIVB bol schválený test upravujúci okamžik posudzovania chyby v postavení prijímajúceho družstva počas všetkých podujatí FIVB v roku 2025. Namiesto posudzovania správneho postavenia prijímajúceho družstva v momente údere do lopty pri podaní bude chybu určovať moment nadhodenia lopty podávajúcim hráčom na podanie.²⁵

9. Ak podanie nevykoná hráč v poradí podľa postavenia družstva, t. j. došlo k chybe v postupe, a táto chyba sa zistila až po skončení rozohrávky, ktorá sa začala chybou v postupe, mal by byť udelený prijímajúcemu družstvu iba jeden bod (Pravidlo 7.7.1.1). Ďalšia rozohrávka môže začať až potom, ako 2. rozhodca skontroluje, či je postup (poradie hráčov na ihrisku) správny.

Pravidlo 13 – Útočný úder

1. Pri posudzovaní útočného úderu zadného hráča a libera je dôležité pochopiť, že k takejto chybe dôjde iba vtedy, ak bol útočný úder dokončený (buď lopta úplne prešla zvislou rovinou siete, alebo sa dotkla súpera).²⁶

Pravidlo 14 – Blok

1. Blokujúci hráč má právo blokovať akúkoľvek loptu v súperovom priestore s rukami za sieťou (s presahom) za predpokladu, že:

- táto lopta po prvom alebo druhom dotyku súperovho družstva smeruje do ihriska blokujúceho hráča a
- žiadny hráč súperovho družstva nie je dostatočne blízko pri sieti v tejto časti hracieho priestoru, aby mohol pokračovať vo svojej akcii.

Ak je však hráč súperovho družstva v blízkosti lopty, ktorá je úplne na jeho strane siete, a chystá sa ju odohrať, blokovanie nad sieťou s presahom u súpera je chybou, ak sa blokujúci hráč dotkne lopty skôr, ako útočiaci hráč odbije loptu, čím zabráni súperovej akcii.

Po treťom dotyku súpera je možné blokovať loptu aj v priestore súpera. Treba však zdôrazniť, že povolené je blokovanie a nie útočný úder (viď bod. 3)

2. Nahrávky a povolené prihrávky (nie útočné údery), ktoré neletia ponad sieť smerom do ihriska súpera, sa nemôžu blokovať s presahom ponad sieť (s výnimkou lôpt po treťom odbití).²⁷

3. Ak jeden z blokujúcich hráčov presiahne rukami ponad sieť do priestoru súpera a udrie do lopty (zasmečuje ju) namiesto blokovania, ide o chybu. Smečovanie je

²⁵ Podľa rozhodnutia CEV sa toto pravidlo bude testovať v súťažnom ročníku 2025/2026 aj v súťažiach CEV, a preto aj SVF.

²⁶ Takúto chybu teda nesmie rozhodca odpísať v momente, kedy sa lopta dotkne útočiaci hráč, ale až keď sa lopta dotkne bloku alebo preletí celým objemom zvislú rovinu siete. Ak sa ešte pred dotykom blokujúcich hráčov s loptou alebo úplným preletom lopty stala iná chyba (napr. prešlap pod sieťou, dotyk so sieťou), tá sa aj bude považovať za prvú chybu. Ak lopta po takomto útoku v rámci 1. alebo 2. odbitia letí do siete a vráti sa bez dotyku s blokom na stranu útočiaceho družstva, môže útočiace družstvo pokračovať v hre v rámci celkovo troch povolených odbití. Ak lopta dopadne do ihriska útočiaceho družstva alebo mimo ihriska na strane útočiaceho družstva, signalizuje sa lopta v ihrisku, resp. lopta mimo ihriska (tečovaná lopta; pokiaľ sa odrazila od hornej pásy siete – out a označenie útočiaceho hráča).

²⁷ Po treťom odbití je možné blokovať (nie smečovať s náprahom) v priestore súpera aj loptu, ktorá neletí na stranu blokujúceho družstva.

charakterizované spätným švihom (náprahom), zatiaľ čo blokovanie je bez takéhoto náprahu.

4. Keďže sa lopta môže dotknúť ktorejkoľvek časti tela, ak sa pri blokovaní lopta dotkne nôh počas rovnakej akcie, nie je to chyba a stále sa to považuje za blok!²⁸

Pravidlo 15 – Riadne prerušenia hry (oddychové časy a striedania)

Pred koncom ďalšej dokončenej rozohrávky nie je dovolené žiadať o akékoľvek ďalšie riadne prerušenie hry, ak už bolo jedno riadne prerušenie hry odmietnuté a potrestané napomenutím za zdržiavanie (pozri body 7 a 8 nižšie a text pravidla 15.2):

1. Oddychový čas

1.1 Keď tréner žiada o oddychový čas, musí vždy použiť oficiálne dohovorené znamenie rukami. Ak sa iba postaví, požiadala len slovné alebo stlačí bzučiak, prípadne požiadala o oddychový čas cez tablet, rozhodca si musí byť istý, že tréner žiada o oddychový čas, pričom musí byť proaktívny pred jeho udelením, resp. odmietnutím.²⁹ V prípade, že došlo z nejakého dôvodu k odmietnutiu žiadosti o oddychový čas, 1. rozhodca by mal rozhodnúť, či išlo o úmysel zdržať hru a potrestať družstvo podľa pravidiel za zdržiavanie.

1.2 Ak družstvo použije na podanie žiadosti o oddychový čas tablet, elektronický zápis automaticky zatrúbi.³⁰

1.3 Časovač elektronického zápisu môže byť upravený tak, aby sa skrátilo trvanie oddychového času, a to v závislosti od požiadaviek príslušnej súťaže.

1.4 Ak sa chce družstvo (družstvá) vrátiť na ihrisko ešte pred uplynutím oficiálneho času, rozhodcovia to povolia, avšak hra sa nesmie znova začať až do uplynutia oficiálneho času.

2. Striedanie

2.1 2. rozhodca sa postaví medzi stĺp a stolík zapisovateľa a (pokiaľ zapisovateľ neukáže, že striedanie je nesprávne) dá hráčom znamenie (prekrížením rúk), aby sa vymenili na postrannej čiare. Ak sa používa na striedanie tablet, nie je potrebné ukazovať znamenie na výmenu hráčov (okrem prípadu, kedy sú hráči pri striedaní na postrannej čiare pomalí).

V prípade používania manuálneho zápisu, ak dôjde k žiadosti o viacnásobné striedanie, počká 2. rozhodca na zdvihnutie ruky zapisovateľa, že predchádzajúce striedanie je zapísané do zápisu, a až potom pristúpi k ďalšiemu striedaniu. Ak obe družstvá požiadajú o striedanie počas toho istého prerušenia, zapisovateľ musí použiť zvukové

²⁸ Tieto dotyky sa však musia uskutočniť v čase, kedy je blokujúci hráč aspoň časťou tela nad horným okrajom siete. V opačnom prípade ide už o prvé odbitie družstva.

²⁹ V prípade, že družstvo požiadalo o oddychový čas prostredníctvom tabletu a tréner nepoužil dohovorené znamenie, pre hladký priebeh hry je možné takéto prerušenie povoliť a následne slušne požiadať trénera, aby aj pri používaní tabletu vždy formálne požiadal o oddychový čas aj dohovoreným znamením.

³⁰ Toto platí, pokiaľ už zapisovateľ nestlačil „začiatok rozohrávky“ v prípade zapísania na podanie. Sústredenosť zapisovateľa je v tomto prípade kľúčová, nakoľko stlačenie tlačidla „začiatok rozohrávky“ v momente zapísania na podanie 1. rozhodcom automaticky deaktivuje na tablete družstva možnosť požiadať oddychový čas, čím sa predíde neoprávneným žiadostiam a prípadným nedorozumeniam.

znamenie pre každé družstvo – druhé zatrúbenie po ukončení striedania prvého družstva) tak, aby sa žiadne striedanie neopomenulo.

V prípade striedania zaslaného pomocou tabletu zabraňuje softvér nesprávnemu striedaniu a striedanie sa zapisuje do zápisu o stretnutí automaticky. 2. rozhodca preto zasahuje do tohto procesu len v extrémnych prípadoch, keď dochádza k zdržaniu hry. Funkcia zapisovateľa sa v tomto prípade mení zo zadávania údajov len na kontrolu údajov a ich následné prijatie (alebo odmietnutie) na používanom elektronickom zariadení. Ak musí zapisovateľ vykonať manuálne striedanie prostredníctvom počítača s elektronickým zápisom, 2. rozhodca to musí vziať do úvahy a v prípade potreby proces striedania mierne pozdržať.

Treba poznamenať, že za žiadosť o striedanie sa vždy považuje okamih vstupu hráča do zóny striedania, a to bez ohľadu na použitý spôsob zapisovania.

2.2 V prípade manuálneho zápisu sa viacnásobné striedanie vykonáva postupne za sebou: najprv jedna dvojica hráčov – jeden hráč vyjde z ihriska a náhradník nastúpi, potom ďalší atď., aby ich mohol zapisovateľ zapísať a skontrolovať jedného po druhom. V prípade viacnásobného striedania by mali striedajúci hráči vstupovať do zóny striedania naraz. Ak neprídu úplne naraz, ale medzi vstupom prvého hráča do zóny striedania a vstupom druhého hráča uplynie malá chvíľa, a je zrejmé, že obaja sú súčasťou viacnásobného striedania, rozhodcovia môžu byť menej prísni a mali by takéto striedanie povoliť. Mierne zdržanie druhého (tretieho) hráča v podstate nespôsobuje žiadne skutočné zdržanie hry, t. j. nasledujúci hráč musí vstúpiť do zóny striedania najneskôr vtedy, keď sa zapisuje predchádzajúce striedanie.

Opäť platí, že pri použití tabletov a elektronického zápisu je možné povoliť viacero striedaní súčasne, čím sa hra významne urýchli. V takomto prípade preto 2. rozhodca môže povoliť viacnásobné striedanie úplne voľne.

2.3 Je veľmi dôležité zabezpečiť, aby sa hráči pohybovali rýchlo a pokojne.

Podľa aktuálneho spôsobu striedania by sa malo minimalizovať ukladanie trestov za zdržiavanie, keď náhradníci nie sú pripravení nastúpiť do stretnutia.

Ak hráč nie je pripravený na striedanie alebo vstúpil do zóny striedania omylom, 2. rozhodca a zapisovateľ nesmú použiť píšťalku ani bzučiak.³¹ Ak nedošlo pri tom k zdržaniu hry, takáto žiadosť by sa mala odmietnuť bez trestu. 2. rozhodca by mal byť pro-aktívny a sledovať dianie, aby mohol takýmto chybám predísť a zabrániť vstupu hráča do zóny striedania. Ak sa blíži do zóny striedania nepripravený hráč (bez tabuľky alebo s nesprávnou tabuľkou, ak sa používajú, v teplákoch, neskorý príchod po zapísknutí na podanie a pod.), 2. rozhodca ho musí jednoducho zastaviť ešte pred vstupom do zóny striedania. Ak vstúpi takýto striedajúci hráč do zóny striedania, ale hneď si svoju chybu uvedomí a okamžite sa vráti, nemalo by sa to považovať za žiadosť ani trestať. Rozhodcovia by teda nemali ukladať tresty za zdržiavanie za vyššie uvedené drobné chyby družstva, aby sa tým nenarúšal priebeh stretnutia. Ide o súčasť konceptu „hladkého“ rozhodovania.

3. V prípade zranenia by mali rozhodcovia okamžite prerušiť hru a umožniť vstup zdravotníkov na ihrisko, a to len v prípade, kedy došlo k jasnému zraneniu (alebo

³¹ Vhodným manažovaním neoprávnených žiadostí je možné predísť prerušeniu hry a tým pádom potrebe trestať družstvo za zdržiavanie. Pri správnom „čítaní“ hry je možné gestikuláciou zastaviť striedajúcich hráčov na lavičke ešte pred vstupom do zóny striedania, čím sa predíde aj neoprávnenej žiadosti.

krvácaniu) a je zrejme, že takéto zranenie je nebezpečné pre samotného hráča, spoluhráčov alebo súpera, ak by sa v hre pokračovalo. Ak sa hráč vážne zraní (tak, ako je opísané vyššie), a musí opustiť ihrisko, malo by sa v prvom rade vykonať riadne striedanie. Ak to nie je možné, družstvo môže využiť výnimočné striedanie z dôvodu zranenia, pričom sa neberú do úvahy obmedzenia striedania. Vystriedať ho teda môže ktorýkoľvek hráč, ktorý nie je v momente zranenia na ihrisku (okrem libera alebo ním vymeneného hráča).

Rozhodcovia musia jasne rozlišovať medzi nesprávnym striedaním (keď družstvo urobilo nesprávne striedanie, následne sa pokračovalo v hre bez toho, aby si to zapisovateľ/2. rozhodca všimol, pravidlo 15.9) a žiadosťou o nesprávne striedanie, kedy zistí zapisovateľ alebo 2. rozhodca v momente žiadosti o striedanie, že žiadosť je nesprávna (pravidlo 16.1.3) a preto musí byť zamietnutá a potrestaná trestom za zdržiavanie.

4. Žiadosť o striedanie pred začiatkom setu je povolená a musí byť zaznamenaná do zápisu o stretnutí. V tomto prípade by mal tréner požiadať o striedanie oficiálnym dohovoreným znamením rukami.³²

5. Rozhodcovia si musia pozorne preštudovať a presne pochopiť pravidlo týkajúce sa „neoprávnenej žiadosti“ (pravidlo 15.11):

- čo znamená „neoprávnená žiadosť“,
- aké sú typické prípady,
- aký je postup v takýchto prípadoch,
- čo treba urobiť, ak družstvo zopakuje neoprávnenú žiadosť v tom istom stretnutí.

2. rozhodca musí zabezpečiť, aby bola každá neoprávnená žiadosť zaznamenaná v osobitnej časti zápisu o stretnutí.

6. Asistent zapisovateľa zaznamenáva výmeny libera (ako aj menovanie nového libera) na osobitnom zápise špeciálne pripravenom na tento účel (R-6), aby bolo kedykoľvek jasné číslo hráča, ktorého libero vymenil. (Ak sa používa elektronický zápis o stretnutí, zapisovateľ a asistent zapisovateľa musia slovne spolupracovať pri zisťovaní a zaznamenávaní výmen libera).

7. Pred koncom nasledujúcej dokončenej rozohrávky nie je dovolené žiadať o akýkoľvek druh ďalšieho riadneho prerušenia hry po tom, ako už bola jedna žiadosť zamietnutá a potrestaná napomenutím za zdržiavanie v rovnakom prerušení medzi jednou dokončenou rozohrávkou a začiatkom ďalšej rozohrávky. Napríklad družstvo požiadalo o oddychový čas po zapísknutí na podanie, čo viedlo k prerušeniu rozohrávky a uloženiu napomenutia za zdržiavanie. Družstvá teraz nemajú právo žiadať ani o ďalší oddychový čas, ani o riadne striedanie hráča (okrem výnimočného alebo vynúteného striedania v dôsledku zranenia hráča alebo výnimočného striedania za vylúčeného/diskvalifikovaného hráča) pred opätovným pokračovaním v stretnutí a prebehnutím dokončenej rozohrávky.

8. V prípade prerušenej rozohrávky je neoprávnené žiadať o akékoľvek riadne prerušenie hry pred koncom ďalšej dokončenej rozohrávky, okrem vynúteného striedania zraneného alebo potrestaného hráča (pravidlo 15.2).

9. Zranený, chorý, vylúčený alebo diskvalifikovaný hráč musí byť v prvom rade vystriedaný riadnym striedaním. Ak takéto striedanie nie je možné, družstvo má právo uskutočniť

³² Ďalším prípadom pre použitie signalizácie striedania trénerom je výnimočné striedanie.

výnimočné striedanie s použitím ktoréhokoľvek hráča na lavičke v momente uloženia trestu (okrem libera alebo ním vymeneného hráča).³³

Pravidlo 16 – Zdržiavanie hry a neoprávnené žiadosti

1. Rozhodca musí dokonale poznať rozdiel medzi neoprávnenou žiadosťou a zdržianím.

Za neoprávnenú žiadosť by sa mali v prípade prvého výskytu v zápase zo strany družstva považovať (okrem iného):

- žiadosť o oddychový čas po zapísknutí prvého rozhodcu na ďalšie podanie alebo počas rozohrávky,
- žiadosť o siedme striedanie alebo o tretí oddychový čas,
- žiadosť o druhé striedanie pred koncom nasledujúcej dokončenej rozohrávky (okrem vynúteného striedania za chorého/zraneného/potrestaného hráča).

Ak došlo z dôvodu neoprávnenej žiadosti k zdržaniu hry, malo by sa to považovať len za zdržiavanie a zaznamenať do zápisu o stretnutí uložený trest za zdržiavanie hry. Družstvo má následne „právo“ na to, že najbližšia neoprávnená žiadosť, ktorá nezdrží hru, bude uvedená do zápisu a nebude viesť k trestu za zdržiavanie.³⁴

Za zdržiavanie by sa malo považovať (okrem iného):

- opakovanie akéhokoľvek druhu neoprávnenej žiadosti, bez ohľadu na typ prvej neoprávnenej žiadosti,
- žiadosť o nesprávne striedanie, ak sa to zistí pred ďalším podaním,
- opakovaná neskorá výmena libera (po zapísknutí na podanie, ale pred úderom do lopty pri podaní),
- zabudnutie výmeny libera, ktorý sa otočil do pozície 4 a rozhodcovia boli nútení upozorniť družstvo na túto povinnosť, pričom táto situácia spôsobila zdržiavanie hry.

2. Rozhodcovia by sa mali snažiť predchádzať všetkým neúmyselným alebo úmyselným zdržiam hry zo strany družstiev.

Hoci je prípustné, aby hráči moperom ukázali na ihrisku, kde presne je mokré miesto, o tom, či sú žiadosti hráčov o utieranie podlahy jasným zdržianím hry, rozhoduje 1. rozhodca, ktorý v prípade potreby môže uložiť družstvu trest za zdržiavanie. Pri ukladaní trestu za zdržiavanie 1. rozhodca nemusí volať kapitána v hre ku stoličke rozhodcu, aby sa predišlo zbytočnému zdržiavaniu pokračovania v hre.

Počet a spôsob práce rýchlych utieračov sa môže líšiť a upravuje ho príslušná kontrolná komisia podujatia.

3. Utieranie podlahy

³³ V prípade, že sa tréner rozhodne nevyužiť výnimočné striedanie, družstvo sa stane nekompletným v príslušnom sete a prehrá ho, súperovi sa dopíšu body a pokračovať sa bude ďalším setom. Umožní to však družstvu neskôr použiť aj hráča, ktorý po ošetrení opäť môže pokračovať v hre alebo bol vylúčený do konca setu.

³⁴ Toto platí, len ak išlo o prvú neoprávnenú žiadosť, t. j. v zápise o stretnutí ešte nie je zapísaná neoprávnená žiadosť družstva. Pri opakovanej neoprávnenej žiadosti (t. j. v zápise je už zapísaná neoprávnená žiadosť družstva) musí byť družstvu uložený trest za zdržiavanie bez ohľadu na to, či došlo k zdržaniu hry.

Hlavným zmyslom súčasného spôsobu utierania podlahy je zaistiť bezpečnosť hráčov a normálny priebeh hry a predchádzať tomu, aby si hráči museli utierať podlahu sami.

3.1 Rýchli utierači a ich vybavenie

3.1.1 Utierači podlahy³⁵

Dvaja rýchli utierači podlahy na každú stranu ihriska x 2 = spolu 4 rýchli utierači. Všetci musia byť dobre natrénovaní a ideálne je, ak sú to volejbaloví hráči.

3.1.2. Vybavenie utieračov

Osem alebo viac savých uterákov/handier (minimálna veľkosť 40 cm x 40 cm, maximálna veľkosť 40 cm x 80 cm). 4 (2-2) musia byť k dispozícii v blízkosti stolíka zapisovateľov a 4 (2-2) u moperov sediacich na malých stoličkách.

3.1.3. Umiestnenie utieračov podlahy

3.1.3.1 Dvaja rýchli utierači podlahy na každej stranu ihriska (spolu 4) sediaci na malých stoličkách vedľa každej strany stolíka zapisovateľa (a pripravení bežať na mokré miesto).

3.1.2.3.2 Moperi musia dávať pozor na skutočnosť, že nesmú zakrývať reklamné panely okolo hracej plochy, a to najmä za 1. rozhodcom.

3.2 Ako utierať ihrisko

Aby sa zabezpečila plynulosť hry a zabránilo zdržiavaniu, FIVB prijala nasledujúce rozhodnutie:

3.2.1 Ak je „lopta mimo hry“ (medzi rozohrávkami), ak je to potrebné:

3.2.1.1 kedykoľvek rýchly utierač spozoruje mokré miesto na ihrisku, počká na koniec rozohrávky. Ihneď po zapísknutí rozhodcu po skončení rozohrávky musí vbehnúť na ihrisko k mokrému miestu.

3.2.1.2 Ihneď po rýchlom utretí sa utierači musia vrátiť do svojej pôvodnej pozície mimo hracej plochy, pričom si musia zvoliť najkratšiu možnú cestu z ihriska.

3.2.1.3 Aby sa ich činnosť zosúladiť s časomierou podania, čas na utretie mokrého miesta nesmie byť dlhší ako 7 sekúnd, t. j. musia to stihnúť medzi okamihom, keď sa rozohrávka skončí zapísknutím rozhodcu, a zapísknutím prvého rozhodcu na ďalšie podanie. K zdržiavaniu hry spôsobenému „pomalou prácou“ utieračov by nemalo dochádzať.

3.2.1.4 Rozhodcovia nie sú do činnosti utieračov podlahy priamo zapojení. Majú však právo riadiť činnosť utieračov, avšak iba v prípade, ak je hra narušená rýchlymi utieračmi alebo ak nerobia svoju prácu dôkladne.

3.2.1.5 V prípade nebezpečného mokrého miesta (najmä na ihrisku) majú hráči a tréneri právo požiadať utieračov, aby ho prišli vysušiť. Ak by však volali utieračov podlahy na ihrisko alebo do voľnej zóny bezdôvodne, malo by sa to považovať za úmyselné zdržiavanie hry a malo by to viesť k trestu za zdržiavanie.

³⁵ Počet rýchlych utieračov je určený vo VP príslušnej súťaže. Pokiaľ tomu tak nie je, odporúča sa mať k dispozícii suché uteráky/handry alebo mop v blízkosti stolíka zapisovateľov, aby bolo možné v prípade potreby utrieť mokré miesto na podlahe.

Ak družstvo odmieta pokračovať v hre po oddychovom čase pod zámienkou mokrého miesta na podlahe pred lavičkou svojho družstva, môže prvý rozhodca udeliť trest za zdržiavanie.

Na vysušenie takýchto mokrých miest by sa nemali používať uteráky rýchlych utieračov, pretože rozliata tekutina môže obsahovať izotonické soli alebo cukry, ktoré by sa nemali dostať na povrch ihriska.

3.3 Povinnosti hráčov

V prípade, že si hráči na vlastné riziko utierajú podlahu vlastným malým uterákom, 1. rozhodca nebude čakať, kým sa utieranie dokončí a hráči zaujmú svoje miesta na ihrisku. Ak nie sú v momente úderu do lopty pri podaní³⁶ v správnom postavení, príslušný rozhodca odpíska chybu v postavení.

Pravidlo 18 – Prestávky a výmena polí

1. Počas prestávok medzi setmi sa môžu hráči rozcvičovať vo svojej voľnej zóne s loptami (nie hracími).³⁷
2. Počas prestávok zostávajú všetky hracie lopty u podávačov lôpt. Títo nemajú právo ich dať hráčom, aby ich používali na rozcvičku. Pred rozhodujúcim setom dáva loptu prvému podávajúcemu hráčovi v sete 2. rozhodca. Počas oddychových časov, počas striedaní, ani pri výmene strán v rozhodujúcom sete pri 8. bode 2. rozhodca neberie loptu – všetky lopty ostávajú u podávačov lôpt.

Pravidlo 19 – Libero

1. V prípade, že družstvo má dvoch liberov, hodinu pred stretnutím (alebo v čase určenom podľa súťažných pokynov) by mal byť hrajúci libero uvedený v prvom z dvoch špeciálnych riadkov vyhradených pre liberov v zápise o stretnutí.³⁸
2. Obidvaja liberovia môžu mať na sebe dres odlišnej farby a dizajnu ako zvyšok družstva, pričom môžu mať odlišný dres aj medzi sebou (Pravidlo 19.2).
3. Libero môže pôsobiť ako kapitán družstva alebo kapitán v hre (pravidlo 19.4.2.5).
4. Nepovolené výmeny libera by sa mali posudzovať rovnakým spôsobom ako nesprávne striedanie.
5. V prípade, že sa libero stane neschopným pokračovať v hre (zranený, chorý, vylúčený a pod.), tréner môže menovať za nového libera ktoréhokoľvek hráča, ktorý nie je na ihrisku **v momente menovania** (okrem liberom vymeneného hráča).³⁹

Proces menovania je podobný procesu výmeny, ak sa menovanie stane bezprostredne po zranení, alebo podobný procesu striedania, ak sa menovanie uskutoční neskôr. Realizovať

³⁶ V rámci FIVB testu v momente nadhodenia lopty na podanie podávajúcim hráčom.

³⁷ Rozcvičovať sa môžu v zóne podania, ale aj vo voľnej zóne po stranách svojej strany ihriska.

³⁸ V súťažiach SR najneskôr predtým, ako tréner/kapitán podpíše zápis o stretnutí

³⁹ Menovanie nového libera sa preto môže uskutočniť aj neskôr v priebehu stretnutia a nie je priamo viazané na moment zranenia. Kým dôjde k menovaniu nového libera, družstvo pokračuje v hre bez libera.

by sa to malo s len malou formálnosťou, keď tréner alebo kapitán v hre jasne oznámia svoje rozhodnutie rozhodcom.

6. Venujte pozornosť rozdielu medzi výnimočným striedaním zraneného hráča a menovaním nového libera za zraneného libera.

Ak sa zraní riadny hráč a nie je možné riadne striedanie, môže byť zranený hráč vystriedaný ktorýmkoľvek hráčom, ktorý nie je **v momente zranenia** na ihrisku (okrem libera a ním vymeneného hráča).

Porovnajte to s menovaním nového libera, kedy sa ktorýkoľvek hráč, ktorý nie je na ihrisku v momente menovania (okrem pôvodného libera, ktorý bol vyhlásený alebo sa stal neschopným pokračovať v hre a ním vymeneného hráča), môže stať novým liberom. Treba si tiež uvedomiť, že menovanie nového libera je právo, ktoré tréner môže alebo nemusí využiť. Vylúčený alebo diskvalifikovaný hráč musí byť vystriedaný riadnym striedaním. Ak však žiadne takéto striedanie nie je k dispozícii, v záujme zabránenia predčasnému ukončeniu setu má tréner možnosť (nie povinnosť) použiť výnimočné striedanie a nahradiť ním vylúčeného alebo diskvalifikovaného hráča. Hráč, ktorý bol nahradený výnimočným striedaním, už nemôže nastúpiť do hry až do konca stretnutia. To sa týka aj vylúčeného hráča, ak sa takéto striedanie použije. Je však na rozhodnutí trénera, či výnimočné striedanie zvolí alebo nie (pravidlo 15.8).

7. Aby sme správne pochopili zmysel pravidla 19.3.2, rozhodcovia musia venovať pozornosť rozdielu medzi znením pravidla 27.2.2.2, ktoré hovorí, že zapisovateľ musí oznámiť akúkoľvek chybu v postupe ihneď po údere do lopty pri podaní, a pravidlom 28.2.2.2, ktoré hovorí, že asistent zapisovateľa musí upozorniť rozhodcov na akúkoľvek chybu pri výmene libera bez toho, aby tam bolo „po údere do lopty pri podaní“. To znamená, že asistent zapisovateľa by mal okamžite informovať rozhodcov o chybnej výmene libera, a to v momente, kedy k nej dôjde. Pravidlo 7.7.2 by sa preto malo uplatniť iba v prípade, že asistent zapisovateľa výmenu prehliadol a neoznámil a odohrala sa ďalšia rozohrávka (alebo viac rozohrávok).

8. Rozhodcovia by mali vedieť rozlíšiť, či má družstvo k dispozícii len jedného libera a tento **sa stane neschopným hrať** (zranený, chorý, vylúčený alebo diskvalifikovaný), resp. je **vyhlásený za neschopného hrať**. V prvom prípade nezávisí od družstva, že libero nemôže pokračovať v hre, zatiaľ čo v druhom prípade ide o rozhodnutie trénera družstva (alebo asistenta trénera v prípade neprítomnosti trénera), že libero nebude pokračovať v hre. Ak sa libero stane neschopným pokračovať v hre na ihrisku a počas prerušenia hry bude ihneď menovaný nový libero, môže pôvodného libera okamžite a priamo na ihrisku vymeniť. Ak je však libero na ihrisku vyhlásený za neschopného hrať, hráč vymenený pôvodným liberom sa musí najskôr vrátiť na ihrisko a potom po minimálne jednej dokončenej rozohrávke môže novo-vymenovaný libero vymeniť ktoréhokoľvek hráča v zadnom rade.

Pravidlo 20 – Požiadavky na správanie

Pravidlo 21 – Nevhodné správanie a jeho sankcie

1. Je dôležité si zapamätať, že podľa pravidla 21.2.1 by sa účastníci mali správať úctivo a zdvorilo, a to aj voči členom kontrolnej komisie, svojim spoluhráčom a divákovi. Ak správanie trénera (alebo ktoréhokoľvek iného člena družstva) prekročí disciplinárne obmedzenia uvedené v pravidle 21, prvý rozhodca musí bez váhania uplatniť príslušné

tresty. Volejbalové stretnutie je športová šou hráčov a nie funkcionárov družstva. Rozhodcovia by preto nemali tento rozdiel ignorovať.

Na základe prísneho pokynu z Komisie pravidiel a rozhodcov FIVB platí, že ak sa tréner nadmerne predvádza, alebo ak sa tréner (alebo ktorýkoľvek iný člen družstva) obracia na technického delegáta FIVB alebo iného funkcionára FIVB v snahe agresívnym alebo urážlivým spôsobom protestovať slovne alebo gestikuláciou, 1. rozhodca musí prísne uplatňovať stupnicu trestov.

2. Pravidlo 21.1 sa zaoberá „malými priestupkami“, ktoré nie sú dôvodom pre uloženie trestov. Povinnosťou 1. rozhodcu je zabrániť družstvám priblížiť sa k úrovni trestania. Je dôležité, aby pri tom rozhodcovia uplatňovali svoju osobnosť, aby mali pod kontrolou „malé priestupky“, a aby sa vďaka tomu snažili vyhnúť ukladaniu trestov neskôr počas hry.

3. Praktický postup 1. rozhodcu pri ukladaní trestov za nevhodné správanie členom družstva:

3.1 Člen družstva na ihrisku:

1. rozhodca musí zapísať (zvyčajne, keď je lopta mimo hry, alebo aj okamžite, ak ide o závažné nevhodné správanie). Následne zavolá gestom trestaného hráča, aby prišiel k rozhodcovskej stoličke. Keď je hráč v blízkosti rozhodcovskej stoličky, 1. rozhodca ukáže príslušnú kartu (karty) a oznámi mu dôvod, za ktorý je potrestaný (napr. so slovami: „Penalizujem ťa za...“ alebo „Vylučujem ťa/diskvalifikujem ťa za...“).

2. rozhodca to zoberie na vedomie a ihneď dá pokyn zapisovateľovi, aby zapísal príslušný trest do zápisu o stretnutí.

Ak zapisovateľ na základe predchádzajúcich údajov v zápise o stretnutí zistí, že rozhodnutie 1. rozhodcu nie je v súlade so stupnicou trestov, musí o tom bezodkladne informovať 2. rozhodcu. 2. rozhodca (po overení informácie od zapisovateľa) o tom informuje 1. rozhodcu. 1. rozhodca potom musí opraviť svoje predchádzajúce rozhodnutie.

3.2 Člen družstva, ktorý nie je na ihrisku:

1. rozhodca musí zapísať, zavolá kapitána v hre k svojej stoličke a povie mu, ktorý člen družstva bude potrestaný a za čo je potrestaný (napr. „Dávam hráčovi číslo... (alebo trénerovi atď.) penalizáciu (alebo vylučujem/diskvalifikujem hráča číslo... (alebo trénera atď.)“). Kapitán v hre musí informovať príslušného člena družstva, ktorý musí zobrať trest na vedomie. 1. rozhodca musí ukázať príslušnú kartu (karty) tak, aby bolo jasné, ktorý člen družstva bol potrestaný.

V takejto situácii musia rozhodcovia a zapisovateľ efektívne spolupracovať, aby zaznamenali do zápisu o stretnutí správne údaje (člena družstva a úroveň trestu).

3.3 Ukladanie trestov medzi setmi:

V prípade penalizácie by mal 1. rozhodca ukázať červenú kartu na začiatku ďalšieho setu.

V prípade vylúčenia alebo diskvalifikácie by mal 1. rozhodca ihneď zavolať kapitána v hre, aby prostredníctvom neho informoval príslušného trénera o type trestu (aby sa zabránilo dvojitému potrestaniu družstva). Na začiatku nasledujúceho setu by malo

formálne nasledovať ukázanie príslušných kariet (červená a žltá karta spoločne pre vylúčenie a samostatne pre diskvalifikáciu).⁴⁰

3.4 Vylúčení alebo diskvalifikovaní hráči a členovia družstva musia okamžite opustiť hraciu plochu a súťažný priestor a odísť do šatne družstva do konca trvania trestu.

4. Rozhodcovia musia počas hry dbať na disciplinárne hľadisko a pri uplatňovaní trestov za nevhodné správanie hráčov alebo iných členov družstva postupovať striktné. Rozhodcom však treba pripomenúť, že ich úloha spočíva najmä v posudzovaní herných situácií a nie v hľadaní drobných individuálnymi priestupkov.

Pravidlo 22 – Zbor rozhodcov

1. Pri informovaní družstiev o chybe, ktorú rozhodcovia odpískali (ale aj publika a TV divákov), je nevyhnutné, aby rozhodcovia používali oficiálne dohovorené znamenia. Len tieto znamenia a žiadne iné; národné a súkromné znamenia sa môžu použiť len v extrémnych prípadoch na vyjasnenie zmätočnej situácie alebo hernej činnosti.

2. Z dôvodu neustáleho zrýchľovania hry sa môže objavovať čoraz viac chýb rozhodcov. Aby sa tomu podarilo zabrániť, je potrebná úzka spolupráca všetkých členov rozhodcovského zboru; po každej rozohrávke by sa mali na seba pozrieť, aby si potvrdili svoje rozhodnutie.

Pravidlo 23 – Prvý rozhodca

1. 1. rozhodca musí vždy spolupracovať so svojimi kolegami (2. rozhodca, rozhodca *challenge*, zapisovateľ, čiaroví rozhodcovia). Musí ich nechať pracovať v rámci ich kompetencií a právomocí. Svoju funkciu by mal vykonávať postojácky.

Po odpískaní konca rozohrávky by sa mal 1. rozhodca okamžite pozrieť na ostatných rozhodcov a až potom ukázať svoje rozhodnutie dohovoreným znamením rukami:

- Pri rozhodovaní, či bola lopta v ihrisku alebo mimo ihriska, by sa mal vždy pozrieť na čiarového rozhodcu, ktorý má na starosti čiaru v blízkosti miesta dopadu lopty (hoci 1. rozhodca nie je čiarový rozhodca, má prirodzene právo, ak je to potrebné, kontrolovať svojich kolegov, prípadne svojím rozhodnutím pôvodné rozhodnutie svojich kolegov zmeniť). Na vrcholných podujatiach FIVB o dopade lopty in/out rozhoduje automatický systém *challenge*.

- Počas stretnutia sa musí 1. rozhodca často pozerieť na 2. rozhodcu, ktorý je otočený tvárou oproti nemu (ak je to možné, mal by sa naňho pozrieť po každej rozohrávke a tiež

⁴⁰ Ak je potrebné uložiť tresty obojmu družstvu súčasne, obaja členovia družstiev by mali byť zavolaní ku stoličke 1. rozhodcu a samotné uloženie trestov by malo vyzeráť nasledovne:

V prípade, že sú oba tresty na rovnakej úrovni, príslušné karty sa musia najskôr ukázať členovi podávajúceho družstva. Po zapísaní prvého trestu musí byť rovnaký trest uložený aj členovi prijímajúceho družstva. Takáto dvojité penalizácia rovnakej úrovne pre dvoch súperov naraz sa považuje za súčasné tresty!

Preto dvojité penalizácia za stavu 24:25 nebude viesť k ukončeniu setu za stavu 24:26, ale stav sa upraví na 25:26.

V prípade penalizácie (červená karta) za vyššie uvedeného stavu sa preto len pripočítajú body.

V prípade, že jeden zo súperov musí byť potrestaný vyšším trestom, vyšší trest musí byť uložený ako prvý a to tak, že sa príslušnému členovi družstva ukáže požadovaná karta (karty). Po zapísaní prvého (prísnejšieho) trestu sa uloží a zapíše nižší trest pre člena súperovho družstva.

pred každým zapísknutím na podanie), aby zistil, či signalizuje chybu (napr. štyri odbitá, dvojité odbitie a/alebo ide povoliť na poslednú chvíľu žiadosť o riadne prerušenie hry).

2. O tom, či sa lopty „mimo ihriska“ pred jej dopadom dotkol hráč prijímajúceho družstva (napr. blokujúci hráč a pod.), rozhoduje 1. rozhodca a čiaroví rozhodcovia. Konečné rozhodnutie dohovoreným znamením však robí 1. rozhodca potom, ako zaregistroval znamenia čiarových rozhodcov a 2. rozhodcu (v prípade mierneho dotyku bloku v blízkosti 2. rozhodcu) alebo iní členovia jeho rozhodcovského tímu.

3. 1. rozhodca by sa mal vždy uistiť, že 2. rozhodca a zapisovateľ mali dostatok času na administratívnu prácu a zapísanie potrebných skutočností do zápisu o stretnutí, napr. či mal zapisovateľ dosť času na kontrolu správnosti žiadosti o striedanie a jej zapísanie do zápisu. Ak 1. rozhodca neposkytne dostatok času svojim kolegom, zapisovateľ ani 2. rozhodca nebudú schopní sledovať ďalší priebeh stretnutia, čo môže viesť k potenciálnym chybám rozhodcovského tímu. Ak 1. rozhodca neposkytne potrebný čas na kontrolu a zapísanie do zápisu, musí 2. rozhodca zapísknutím prerušiť pokračovanie v stretnutí.

4. 1. rozhodca môže zmeniť akékoľvek rozhodnutie svojich kolegov rozhodcov alebo svoje vlastné rozhodnutie. Ak rozhodol (zapískal) a následne zistil, že jeho kolegovia (2. rozhodca, čiaroví rozhodcovia alebo zapisovateľ) ukázali iné rozhodnutie:

- ak si je istý, že mal pravdu on, môže sa držať svojho pôvodného rozhodnutia;
- ak zistí, že sa mýlil, môže svoje pôvodné rozhodnutie zmeniť;
- ak posúdi, že sa chyby dopustili súčasne obe družstvá (hráči), mal by rozhodnúť o opakovaní rozohrávky;
- ak sa domnieva, že rozhodnutie 2. rozhodcu (napríklad chyba v postavení, dotyk siete atď.) bolo nesprávne, môže ho opraviť. Ak napríklad 2. rozhodca odpískal chybu v postavení prijímajúceho družstva, avšak 1. rozhodca ihneď alebo po proteste kapitána v hre usúdi, že postavenie bolo správne, nemal by akceptovať rozhodnutie 2. rozhodcu a môže nariadiť opakovanie rozohrávky.

5. Ak 1. rozhodca zistí, že niektorý z jeho kolegov nevie, ako vykonávať svoju činnosť alebo nekoná objektívne, musí ho vymeniť.

6. Iba 1. rozhodca môže ukladať tresty za nevhodné správanie a tresty za „zdržiavanie“ – 2. rozhodca, zapisovateľ a čiaroví rozhodcovia toto právo nemajú. Ak ostatní rozhodcovia spozorujú nejakú nezrovnalosť, mali by naznačiť a ísť k prvému rozhodcovi,⁴¹ aby ho informovali o týchto skutočnostiach. Samotný trest však môže uložiť len 1. rozhodca.

7. 1. rozhodca udržiava svoj zrak na letiacej lopte a posudzuje charakter kontaktu lopky s hráčom, ich výstrojom alebo inými predmetmi. Zároveň v prvom rade posudzuje regulérnosť dotyku s loptou. V momente útočného úderu sa musí pozeráť priamo na útočiaceho hráča a loptu a len kútikom oka sleduje pravdepodobnú dráhu letu lopky.

Pravidlo 24 – Druhý rozhodca

⁴¹ alebo mu to oznámiť prostredníctvom komunikačného hlasového zariadenia

1. 2. rozhodca musí mať rovnakú kvalifikáciu ako 1. rozhodca. V prípade neprítomnosti 1. rozhodcu alebo v prípade, že 1. rozhodca nemôže pokračovať vo výkone svojej funkcie, nahradí 1. rozhodcu.

2. Počas hry prebiehajúcej v blízkosti siete sa 2. rozhodca musí sústrediť na kontrolu nedovoleného dotyku hráčov s celou sieťou, a to tak, že stojí vždy na strane blokujúcich hráčov. Sústreď sa tiež na všetky nedovolené prešľapy za stredovú čiaru a na nepovolené herné akcie pri anténke na svojej strane ihriska. 2. rozhodca by mal okrem pokusu o blok libera posudzovať aj chybné útoky a blokovanie zadných hráčov (pri posudzovaní a odpískaní týchto chýb nemá prednosť 1. ani 2. rozhodca, t. j. obaja rozhodcovia o nich môžu rozhodnúť).

3. 2. rozhodca musí tiež pred zápasom a počas neho pozorne kontrolovať, či sú hráči v správnom postavení, a to na základe „lístkov s postavením“ družstiev. Pri tejto činnosti (ak sa nepoužíva tablet na stípe) 2. rozhodcovi pomáha zapisovateľ, ktorý ho môže informovať o číslach hráčov v pozícii 1 (podávajúci hráč). Na základe tejto informácie môže 2. rozhodca otočením lístku s postavením v smere hodinových ručičiek presne určiť postup (postavenie) družstva. Pri kontrole postavenia by mal stáť v zóne II na svojej ľavej strane a v zóne IV na svojej pravej strane.

Ak dôjde k nesúladu medzi postavením hráčov na ihrisku a postavením uvedeným na lístku s postavením, 2. rozhodca by si mal zavolať kapitána v hre alebo trénera, aby si potvrdili správne postavenie hráčov.

4. a) Toto pravidlo bolo zmenené v súčasných pravidlách volejbalu za účelom poskytnúť hráčom prijímajúceho družstva väčšiu šancu na zaujatie vhodnej hernej pozície po podaní. Parametre, podľa ktorých sa postavenie kontroluje, sa upravili vzhľadom na posudzovanie vzdialenosti od stredovej čiary a postranných čiar. Z tohto dôvodu Komisia rozhodcov a pravidiel trvá na aplikácii príslušného pravidla presne tak, ako je napísané v texte pravidiel 7.4 a 7.5 – s výnimkou okamihu posudzovania chyby – namiesto úderu do lopty pri podaní je to moment nadhodenia lopty na podanie podávajúcim hráčom – bez poskytovania ďalších výhod nad rámec tých, ktoré pre dosiahnutie ich hernej pozície umožňujú pravidlá hry. Nie je preto povolená žiadna tolerancia.

5. Keď 2. rozhodca odpíska chybu v postavení prijímajúceho družstva, musí ihneď označiť chybu v postavení dohovoreným znamením rukami ako aj ukázať na hráčov, ktorí sa dopustili chyby. Ak samotní hráči nie sú schopní zaujať správne postavenie, opraví ich postavenie priamo 2. rozhodca a až potom môže začať ďalšia rozohrávka.

6. 2. rozhodca musí dbať na to, aby sa vo voľnej zóne nenachádzali žiadne prekážky, ktoré by mohli spôsobiť zranenie člena družstva (fľaše na pitie, lekárnica, tabuľky na striedanie atď.).

7. Počas oddychových časov by 2. rozhodca nemal zostať stáť na mieste. Mal by sa pohybovať a otočiť tak, aby videl:

- družstvá, a aby sa ubezpečil, že odišli k lavičkám
- zapisovateľa a jeho prácu,
- asistenta zapisovateľa a aby získal informácie o postavení liberov,
- 1. rozhodcu a mohol s ním v prípade potreby na diaľku komunikovať,

- družstvá, aby skontroloval, či sa družstvá vracajú do ihriska na konci oddychového času a či sa libero chystá na „skrytú výmenu“

- družstvá, aby skontroloval ich postavenie pozorným sčítaním počtu ich hráčov, t. j. či sa šesť hráčov každého družstva vrátilo do ihriska po skončení oddychového času.

8. Ak počas stretnutia 2. rozhodca spozoruje nešportové gestá alebo slová medzi súpermi, pri prvej príležitosti, keď je lopta mimo hry, môže hráčov požiadať o to, aby zmenili svoje správanie a upokojili sa; ak sa situácia nezmení, musí o tom informovať 1. rozhodcu, ktorý musí hráča (hráčov) okamžite upozorniť alebo potrestať v závislosti od závažnosti nevhodného správania.

Dôležitá poznámka: Potrestaná musí byť vždy prvá chyba, ktorá nastala. Skutočnosť, že 1. a 2. rozhodca majú rôzne oblasti zodpovednosti, si vyžaduje potrebu odpískať chybu príslušným rozhodcom okamžite v momente, kedy k nej došlo. Po zapísknutí jedným z rozhodcov sa rozohrávka končí a druhý rozhodca sa musí vyhnúť následnému zapískaniu, aby nedošlo k pomýleniu hráčov ani divákov.

Pravidlo 26 – Rezervný rozhodca

Zodpovednosť rezervného rozhodcu zahŕňajú najmä nasledovné činnosti:

1. nahradiť 2. rozhodcu v prípade jeho neprítomnosti alebo v prípade, že nie je schopný pokračovať vo svojej práci, resp. sa 2. rozhodca stal 1. rozhodcom,
2. kontrolovať očíslované tabuľky na striedanie (ak sa používajú) pred stretnutím a medzi setmi, alebo kontrolovať funkčnosť tabletov družstiev,
3. kontrolovať, v prípade problémov, funkčnosť bzučiakov na lavičkách pred a medzi setmi,
4. asistovať 2. rozhodcovi pri udržiavaní voľnej zóny bez prekážok,
5. kontrolovať náhradníkov v zóne rozcvičovania a na lavičke,
6. priniesť 2. rozhodcovi hracie lopty bezprostredne po predstavení hráčov základných zostáv,
7. podať 2. rozhodcovi hraciu loptu po skontrolovaní postavenia,
8. asistovať 2. rozhodcovi pri usmerňovaní práce rýchlych utieračov podlahy.

Pravidlo 25 – Rozhodca *challenge* a nové technológie

V rámci našej modernej hry sa technologické inovácie zavádzajú veľmi rýchlo. V mnohých súťažiach FIVB je v súčasnosti povinné používanie tabletov, rovnako ako elektronický zápis a komunikačný bezdrôtový systém pre rozhodcov. Moderný rozhodca vo volejbale musí všetky takéto novinky dokonale ovládať. Podrobnosti o tom, ako sa používajú, a najmä ako sa vzťahujú na proces videoverifikácie a striedania, nájdete v Súťažnej príručke príslušného podujatia.

Videorozhodca počas videoverifikácie má postupovať podľa nasledujúcich pokynov a odporúčaní:

1. Všetci medzinárodní rozhodcovia delegovaní na súťaže FIVB si musia pozorne preštudovať pravidlá videoverifikácie (*challenge*) schválené pre príslušnú súťaž a prísne ich dodržiavať.

2. Videorozhodca musí mať pri svojej činnosti oblečenú oficiálnu uniformu medzinárodného rozhodcu FIVB.

3. Počas bezdrôtovej komunikácie medzi rozhodcami je povinné používať na označenie typu požadovanej videoverifikácie jednoduché vety v angličtine s volejbalovou terminológiou, napr. „dotyk so sieťou“, „dotyk s anténkou“, „prešľap pri podaní“, „prešľap na útočnej čiare“, „dotyk (teč) pri bloku“, „prešľap na stredovej čiare“, atď. Odporúčané poradie informácií adresovaných videorozhodcovi pri začatí procesu videoverifikácie: Kto – Čo – Kedy. Napríklad: „challenge družstva Talianska – dotyk so sieťou – posledná akcia rozohrávky“.⁴²

4. Ak na základe dostupných videozáberov nie je možné urobiť niektoré z vyššie uvedených rozhodnutí, videorozhodca informuje prvého rozhodcu o technickej nemožnosti rozhodnúť o tomto *challenge*, a preto pôvodné rozhodnutie 1. rozhodcu zostáva v platnosti.⁴³

5. Ak rozhodca preruší rozohrávku zapísknutím chyby, ktorá bola následne preverovaná a ukázalo sa, že išlo o nesprávne rozhodnutie, rozohrávka sa musí zopakovať z dôvodu chyby rozhodcu. Napríklad: ak 1. rozhodca odpíska 4 odbitia alebo 2 odbitia, pričom lopta smerovala do hornej časti siete a vrátila sa späť a následne sa jej dotkol hráč rovnakého družstva, a 1. rozhodca nepostrehol kontakt s blokujúcimi hráčmi, a neskôr sa pri videoverifikácii zistilo, že došlo ku kontaktu bloku s loptou, 1. rozhodca musí nariadiť opakovanie rozohrávky. **Poznámka: toto sa líši od situácie, kedy došlo k zapískaniu chyby tesne predtým, ako lopta dopadne na podlahu, ale preukáže sa, že zapískanie nebolo správne – pozri nižšie odsek 11.**

6. Videorozhodca nesmie byť ovplyvnený radami operátora videoverifikačného systému (okrem rady o kamerách s najlepším výhľadom na vyhodnotenie) alebo časovým tlakom pri vyhodnocovaní záberov na obrazovke. Za žiadnych okolností nesmie byť rozhodnutie videorozhodcu urobené na základe „hádania“ alebo „predpokladu“. Rozhodnutie môže oznámiť až vtedy, keď si je videorozhodca úplne istý na základe vizuálnej analýzy. V prípade pochybností sa má videoanalýza interpretovať v prospech pôvodného rozhodnutia rozhodcu.

7. V súlade s platnými pravidlami *challenge* sa pri žiadosti o videoverifikáciu počas rozohrávky môže posudzovať ktorýkoľvek moment v rámci celého trvania rozohrávky. Videorozhodca preto musí jasne inštruovať operátora, o ktorý moment rozohrávky ide. Ak sa počas niekoľkých posudzovaných záberov v rámci procesu videoverifikácie zistila iná chyba, a to aj v prípade, že nejde o chybu v zozname chýb posudzovateľných systémom *challenge* (ktorá predchádzala pôvodne posudzovanú chybu v rámci danej akcie), potom

⁴² Na *challenge* „lopta v ihrisku (in)“ alebo „lopta mimo ihriska (out)“ sa **v niektorých súťažiach používa** automatizovaný softvér poskytnutý personálom VCS, t. j. videorozhodca len oznámi výsledok videoverifikácie 1. rozhodcovi. Automatizovaný systém je dostupný len na vrcholných podujatiach FIVB. V ostatných súťažiach sa dopad lopty v blízkosti čiar posudzuje pomocou kamier. Ak je lopta v ihrisku, je potrebné ukázať zastavené video v momente, kedy je jasný dotyk lopty s čiarou. Ak je lopta mimo ihriska, je potrebné ukázať spomalené video so zábermi pred aj po dopade lopty, aby bolo jasné, že sa v rámci celej sekvencie nedotkla lopta čiar.

⁴³ V takom prípade družstvu ostáva pôvodný počet neúspešných žiadostí o videoverifikáciu v danom sete.

musí videorozhodca oznámiť 1. rozhodcovi túto skoršiu chybu ako rozhodujúcu pre danú rozohrávku.

8. Videorozhodca informuje 1. rozhodcu o povahe chyby. Konečné rozhodnutie však musí prijať 1. rozhodca na základe predložených dôkazov/videozáberov. Neodporúča sa však, aby 1. rozhodca zmenil výsledok posudzovania videorozhodcu, najmä v prípade prešľapu na zadnej čiare pri podaní alebo v prípade prešľapu na útočnej čiare pri útočnom údere zadného hráča okrem prípadu, že si je úplne istý, že rozhodca challenge urobil chybu.

9. Ak tréner žiadal o posúdenie chyby, ktorá sa mohla stať tesne po tom, ako bola lopta mimo hry, je potrebné, aby boli o tom informovaní obaja rozhodcovia a aby bolo použité správne označenie na zverejnenej videosekvencii.

V niektorých prípadoch môže byť veľmi krátky čas medzi chybou v hre, ktorú chce posúdiť družstvo, a momentom, kedy je lopta mimo hry (napr. lopta dopadne na podlahu, dotkne sa cudzieho predmetu a pod.). Preto sa odporúča, aby rozhodcovia (rozhodca challenge) ukázal oba videozáznamy na rozdelenej obrazovke, t.j. požadovanú chybu ako aj moment, kedy je lopta mimo hry. Zároveň je potrebné to vysvetliť všetkým zainteresovaným účastníkom.

10. Aktuálna verzia (2025) pokynov pre challenge uvádza, že ak je pochybnosť počas skúmania žiadosti o challenge, je potrebné použiť všetky dostupné videozáznamy, vrátane tých z TV, aby sa dosiahlo spravodlivé rozhodnutie. Manažérom celého procesu videoverifikácie je 1. rozhodca a ak vidí chybu – napr. použitie nesprávneho obrazu, nesprávna interpretácia, musí 1. rozhodca trvať na ďalšom preskúmaní, a to vrátane iných uhlov a zdrojov videozáznamov. Zmena rozhodnutia rozhodcu challenge je poslednou možnosťou, avšak je súčasťou právomoci 1. rozhodcu.

11. Je dôležité, aby rozhodcovia pri svojom rozhodovaní používali zdravý rozum. Napr. v situácii, kedy družstvo A úspešne zablokuje loptu, ale 2. rozhodca odpíska chybu blokára družstva A tesne predtým, ako lopta dopadne na ihrisko, bez možnosti družstva B ju už odohrať – ak záznam z videoverifikácie dokazuje, že k žiadnej chybe nedošlo, zdravý rozum by mal prevládať v tom, že v tomto prípade nie je dôvod na opakovanie rozohrávky, ale bod bude pridelený blokujúcemu družstvu A (pokyny pre challenge, bod 12c).

Pravidlo 27 – Zapisovateľ

1. Práca zapisovateľa je veľmi dôležitá, a to najmä počas medzinárodných zápasov, kedy sú členovia rozhodcovského zboru a družstiev z rôznych krajín. Všetci medzinárodní rozhodcovia musia vedieť, ako vyplňovať zápis o stretnutí (manuálny aj elektronický); a ak je to potrebné, musia byť schopní vykonávať prácu zapisovateľa.⁴⁴

Zapisovateľ:

1 Po obdržaní lístkov s postavením pred začiatkom každého setu si musí overiť, či sú čísla hráčov uvedené na lístku s postavením uvedené aj v zápise o stretnutí v časti zostavy družstva (ak nie, musí to nahlásiť 2. rozhodcovi).

⁴⁴ Aj všetci rozhodcovia v súťažiach v rámci SR musia ovládať prácu zapisovateľa. V prípade rozhodcov s licenciou AM, A a B aj elektronický zápis.

2 Oznamuje 2. rozhodcovi 2. oddychový čas a 5. a 6. striedanie každého družstva (ten to potom oznámi 1. rozhodcovi a trénerovi). To platí aj vtedy, keď sa používajú tablety na lavičkách družstiev a na stôpe.

3 Počas procesu striedania, pokiaľ zapisovateľ nesignalizuje, že striedanie je nesprávne, druhý rozhodca striedanie hráčov povolí.

4. Keď je zapísanie/zaregistrovanie striedania ukončené, zapisovateľ zdvihne obe ruky na znamenie, že všetko je OK, alebo cez komunikačný systém oznámi, že je zapisovateľ pripravený (scorer ready).

5. Zapisovateľ sa musí pozrieť na striedajúceho hráča v zóne striedania a porovnať číslo na jeho drese a číslo tabuľky na striedanie v jeho v ruke s číslom uvedeným v zápise v časti zostavy družstva. Ak zistí, že žiadosť je nepovolená (nesprávne striedanie), okamžite stlačí bzučiak a zdvihne jednu ruku, pohybuje ňou zo strany na stranu a oznámi, že „žiadosť o striedanie je nesprávna“. V takom prípade musí 2. rozhodca okamžite prejsť k stolíku zapisovateľa a na základe údajov v zápise o stretnutí skontrolovať nesprávnosť striedania. Ak je nesprávne striedanie potvrdené, musí ho 2. rozhodca zamietnuť. 1. rozhodca musí potrestať družstvo zapísknutím a uložením trestu za „zdržiavanie“. Zapisovateľ musí zapísať do zápisu o stretnutí v časti „Tresty“ príslušný trest. Zároveň musí 2. rozhodca skontrolovať prácu zapisovateľa.

6. V prípade, že družstvo žiada v jednom prerušení viac ako jedno striedanie, striedania sa musia vykonať postupne jedno po druhom, aby mal zapisovateľ dostatok času na zaznamenanie každého striedania.

Zapisovateľ však musí použiť rovnaký postup pri každom striedaní.

7. Ak je striedanie povolené, zapisovateľ ho zapíše do zápisu o stretnutí a následne zdvihnutím oboch rúk ukáže, že zapísanie je dokončené. Tento proces sa uplatňuje pri všetkých striedaniach.

8. V prípade, že sa používajú na striedanie tablety družstiev spolu s elektronickým zápisom o stretnutí, tabuľky na striedanie sa nepoužívajú. V tomto prípade musí zapisovateľ sledovať obrazovku počítača, aby sa uistil, že údaje prevzaté z tabletu družstva zodpovedajú tomu, čo sa skutočne deje na postrannej čiare v zóne striedania – to znamená, že samotný proces striedania je pre rozhodcov rovnaký, bez ohľadu na používanú technológiu. V prípade, že ide o nesúlad medzi číslom hráča, ktorý vstúpil do zóny striedania, a číslom odoslaným prostredníctvom tabletu družstva, mal by sa brať do úvahy skutočný hráč a jeho číslo. Zapisovateľ teda musí striedanie v zápise opraviť a manuálne akceptovať. Verbálna komunikácia medzi zapisovateľom a rozhodcom je dôležitá aj v prípade, kedy dôjde k oneskoreniu zaslania údajov o striedaní prostredníctvom tabletu družstva – aj v takomto prípade musí byť striedanie zapísané manuálne. Keďže striedanie môže kolidovať aj s výmenou libera, je potrebné venovať takejto situácii zvýšenú pozornosť. Po uskutočnení všetkých striedaní sa pred opätovným začiatkom hry vyžaduje potvrdenie pripravenosti zapisovateľa zdvihnutím oboch rúk (OK). Ak sa počas stretnutia používa bezdrôtová komunikácia, zapisovateľ jednoducho slovne informuje rozhodcov prostredníctvom bezdrôtového systému „OK, zapisovateľ pripravený“ a 2. rozhodca tiež len slovne povie „OK“. Ak však komunikačný systém nefunguje správne alebo kvôli veľkému hluku nie je dobre počuť, je zapisovateľ povinný používať obojručné znamenia rukami OK.

9. Zapisovateľ je oprávnený zapísať tresty do zápisu o stretnutí len na pokyn 2. rozhodcu. V prípade protestu, ak si jeho zapísanie v súlade s pravidlami vyhradil niektorý z kapitánov v hre počas stretnutia, so súhlasom 1. rozhodcu zapisovateľ zapíše alebo povolí zapísať kapitánovi družstva protest do časti Poznámky v zápise o stretnutí.

10. V prípade, že počas stretnutia došlo k zraneniu hráča (ktorý bol vystriedaný riadnym alebo výnimočným striedaním), musí zapisovateľ uviesť do zápisu o stretnutí poznámku o tejto skutočnosti. V poznámke by malo byť uvedené číslo zraneného hráča, set, počas ktorého k zraneniu došlo, a stav v momente zranenia.

Pravidlo 28 – Asistent zapisovateľa

1. Asistent zapisovateľa sedí vedľa zapisovateľa. V prípade, že zapisovateľ nemôže pokračovať vo svojej činnosti, pôsobí ako náhradník za zapisovateľa.

2. Jeho povinnosti zahŕňajú:

2.1 vyplňovať Zápis pre výmeny libera (R-6) (ak sa nepoužíva elektronický zápis) a kontrolovať, či sú výmeny libera počas stretnutia v súlade s pravidlami,

2.2 ak sa nepoužíva elektronický ukazovateľ skóre Litescore, ovládať manuálny ukazovateľ skóre na stole zapisovateľa,

2.3 kontrolovať, či elektronická tabuľa ukazuje správny stav stretnutia, a ak nie, opraviť ho,

2.4 počas oddychového času informovať 2. rozhodcu o pozícii libera, a to signálom „dnu“ a „von“, vždy len jednou rukou pre každé družstvo,

2.5 odovzdať technickému delegátovi stretnutia ihneď po skončení každého setu v písomnej forme informácie o trvaní príslušného setu a čase začiatku a konca stretnutia,

2.6 ak je to potrebné, pomáhať zapisovateľovi stlačením bzučiaka na potvrdenie a oznámenie žiadostí o striedanie,

2.7 slovne pomáhať zapisovateľovi s informáciami o striedaní,

2.8 ovládať časomieru podania, ak sa používa.

Pravidlo 29 – Čiaroví rozhodcovia (len ak sa nepoužíva systém challenge)

1. Práca čiarových rozhodcov je veľmi dôležitá, a to najmä počas medzinárodných stretnutí na vysokej úrovni. Všetci kandidáti na medzinárodných rozhodcov a medzinárodných rozhodcovia musia dokonale poznať a ovládať aj prácu čiarových rozhodcov, a to najmä pre prípad, že sú delegovaní ako čiaroví rozhodcovia počas medzinárodných stretnutí.

1.1. Musia byť prítomní v uniforme na hracej ploche alebo v miestnosti na testovanie alkoholu 60 minút pred začiatkom stretnutia.

1.2. Sú povinní signalizovať

- lopty „v ihrisku“ alebo „mimo ihriska“ v blízkosti čiary, ktorú majú na starosti,

- chyby pri podaní uvedené v pravidle 12.4.3.

- 1.3. Ak sa lopta dotkne anténky, preletí ponad ňu alebo mimo nej do súperovho ihriska, musí signalizovať chybu čiarový rozhodca v smere letu lopty.
- 1.4. Chyby je potrebné signalizovať zreteľne, aby ich mohol 1. rozhodca bez akýchkoľvek problémov zaregistrovať.
2. Čiarový rozhodca by sa mal medzi rozohrávkami uvoľniť.
3. Čiaroví rozhodcovia by mali počas oddychového času opustiť svoje miesto a ísť do príslušných rohov hracej plochy, resp. zostať za reklamnými panelmi. Počas prestávok medzi setmi by mali stáť po dvaja mimo voľnej zóny v rohoch na strane lavičiek družstiev.

Pravidlo 30 – Oficiálna signalizácia

1. Rozhodcovia musia používať iba oficiálne dohovorené znamenia. Mali by sa vyhýbať používaniu akýchkoľvek iných znamení, a ak ich musia použiť, malo by to byť iba vtedy, keď je absolútne nevyhnutné, aby rozhodnutiu porozumeli členovia družstiev.

V nasledujúcom texte sú uvedené podrobnejšie spôsoby signalizácie, ktoré by sa mali alebo nemali počas stretnutia používať.

2. *Rozhodnutie 1. rozhodcu.* 1. rozhodca zapísknutím signalizuje koniec rozohrávky (alebo chybu), označí stranu, ktorá bude podávať v ďalšej rozohrávke, označí druh chyby a potom hráča, ktorý ju spôsobil (ak je to potrebné). 2. rozhodca sa nezúčastňuje žiadnej z týchto signalizácií, ale jednoducho prejde na stranu družstva, ktoré bude prijímať podanie v ďalšej rozohrávke. Stále je však potrebné udržiavať očný kontakt s 1. rozhodcom. Od 2. rozhodcu sa očakáva pomoc počas alebo na konci rozohrávky pre „dotyky/teče na bloku“ (ak „teč“ nie je jasný) alebo „štyri odbitia“, najmä ak nie je dostupný komunikačný systém. Naznačenie týchto chýb je možné vykonať aj skôr, ako sa 2. rozhodca presunie, takže 1. rozhodca má k dispozícii všetky informácie.

3. *Rozhodnutie 2. rozhodcu* (napr. chybný dotyk so sieťou, nedovolené blokovanie hráčom zadného radu atď.). Poradie signalizácie 2. rozhodcom: zapísknutie, označenie druhu chyby, označenie hráča, ktorý sa previnil (ak je to potrebné), krátka pauza, a následne nasledovať signalizáciu 1. rozhodcu a označiť stranu družstva, ktoré bude podávať v ďalšej rozohrávke.

4. *Žiadosť o oddychový čas:* zvyčajne ho povoľuje 2. rozhodca (ale povoliť ho môže aj 1. rozhodca, ak 2. rozhodca nepočuje/nevidí žiadosť trénera). Prvý rozhodca signalizáciu nemusí opakovať.

5. *Opakovaná rozohrávka/obojsstranná chyba:* Hoci obaja rozhodcovia môžu túto situáciu odpískať a signalizovať znamením pre objstrannú chybu (napr. zakotúľanie lopty na ihrisko, zranenie hráča počas rozohrávky atď.), úlohou 1. rozhodcu zvyčajne zostáva označiť stranu, ktoré družstvo bude podávať v opakovanej rozohrávke. 2. rozhodca zopakuje po 1. rozhodcovi znamenie pre označenie družstva, ktoré bude podávať, len vtedy, keď on odpískal prerušenie hry.

6. *Obaja rozhodcovia v rovnakom momente zapísknutím prerušia hru, ale z dôvodu rôznych chýb:* V tomto prípade každý rozhodca označí druh chyby. Nakoľko však 1. rozhodca sa musí rozhodnúť, aký postup bude nasledovať, len 1. rozhodca signalizuje znamenie „obojsstranná chyba“ a označí družstvo, ktoré bude podávať.

7. *Hráč vykonal podanie príliš skoro* (pred zapísknutím na podanie): V tomto prípade ide o záležitosť výlučne 1. rozhodcu, ktorý signalizuje opakovanie rozohrávky a ukáže na družstvo, ktoré bude podávať.

8. *Koniec setu*: Toto znamenie signalizuje 1. rozhodca. Ak si však 1. rozhodca nevšimol stav, 2. rozhodca môže nenápadne pripomenúť 1. rozhodcovi týmto znamením, že je koniec setu, samotné rozhodnutie však zostáva výlučne v kompetencii 1. rozhodcu.

9. Keď 2. rozhodca odpíska chybu, musí použiť dohovorené znamenie rukou na strane družstva, ktoré urobilo chybu. Napríklad: ak sa hráč z družstva, ktoré je po pravici 2. rozhodcu, dotkol siete a 2. rozhodca zapíska túto chybu, znamenie pre chybný dotyk so sieťou by nemal ukazovať cez sieť zo strany druhého družstva, ale mal by sa presunúť na druhú stranu, aby bola signalizácia chyby na strane, kde táto chyba nastala. Dohovorené znamenie by sa nemalo ukazovať počas chôdze – 2. rozhodca by sa mal zastaviť, otočiť tvárou k ihrisku a ukázať príslušné dohovorené znamenie.

10. Rozhodcovia musia písať okamžite, signalizovať chyby s istotou, pričom musia brať do úvahy dve nasledovné záležitosti:

10.1. Rozhodca by nemal signalizovať chybu na základe tlaku verejnosti alebo hráčov.

10.2 Ak si rozhodca uvedomí, že urobil nesprávne rozhodnutie, môže alebo mal by opraviť svoju chybu (alebo chybu iného člena zboru rozhodcov), za podmienky, že tak urobí okamžite.

11. Rozhodcovia a čiaroví rozhodcovia by mali venovať pozornosť správne používaniu dohovorených znamení rukami alebo zástavkou:

11.1. Pre všetky lopty, ktoré dopadnú "priamo mimo ihriska (out)" po útoku alebo bloku súperovho družstva, musia rozhodcovia použiť znamenie rukou/zástavkou "lopta mimo ihriska".

11.2. Ak lopta po útočnom údere preletí cez sieť a dotkne sa podlahy mimo ihriska, ale predtým sa jej dotkne blokujúci alebo iný hráč brániaceho družstva, rozhodcovia musia použiť dohovorené znamenie „tečovaná lopta“.

11.3 Ak dopadne lopta po tom, čo ju družstvo odohralo prvým, druhým alebo tretím odbitím, mimo ihriska na vlastnej strane (napr. sa dotkne podlahy mimo ihriska, dotkne sa predmetu mimo ihriska, stropu alebo osoby mimo hry, reklamného panelu, atď.), použiť sa musí dohovorené znamenie „tečovaná lopta“.

11.4 Ak po útočnom údere lopta letí do hornej časti siete (pásky) a následne sa odrazí a dopadne „mimo ihriska“ na stranu útočiaceho družstva bez toho, aby sa dotkla súperovho bloku, je potrebné použiť dohovorené znamenie „lopta mimo ihriska (out)“, ktoré musí byť nasledované označením útočiaceho hráča (aby každý pochopil, že blokujúci hráči sa lopty nedotkli). Ak sa v tom istom prípade lopta dotkne bloku a potom dopadne mimo ihriska na strane útočiaceho družstva, dohovorené znamenie je „lopta mimo ihriska (out)“ a 1. rozhodca by mal následne označiť blokujúceho hráča.

11.5 Ak je lopta zasmečovaná a na súperovej strane ju zasiahne alebo sa jej dotkne tréner vo voľnej zóne alebo iná osoba, ktorá nie je v hre, považuje sa za loptu mimo ihriska a použiť treba dohovorené znamenie rukou/zástavkou „lopta mimo ihriska (out)“.

12. Ak je dokončený útočný úder nad úrovňou siete po nahrávke libera prstami v jeho prednej zóne, musí 1. rozhodca použiť dohovorené znamenie č. 21 (chyba útočného úderu) a následne ukázať na libera.

13. Použité dohovorené znamenia čiarových rozhodcov zástavkami sú veľmi dôležité z pohľadu účastníkov a divákov. 1. rozhodca ich musí priebežne kontrolovať a ak nie sú správne, môže ich rozhodnutie opraviť.

14. Ak lopta neprejde zvislou rovinou siete po treťom odbití družstva, potom:

14.1 Ak sa znova dotkne lopty ten istý hráč, ktorý odbil loptu ako posledný, alebo sa lopty dotkne iný hráč, dôjde k chybe štyri odbitia a správne dohovorené znamenie rukou je „štyri odbitia“.

MANAŽMENT STRETNUTIA

Činnosť rozhodcov pred stretnutím, počas stretnutia a po stretnutí súvisí s medzinárodným hracím protokolom.

Nasledujúce informácie sa môžu upravovať v závislosti od súťaže, resp. od potrieb zabezpečiť bezpečnosť účastníkov.

1. Pred stretnutím

1.1 Rozhodcovia musia byť prítomní vo svojich rozhodcovských uniformách najmenej 60 minút pred plánovaným začiatkom príslušného stretnutia.

1.2 1. rozhodca, 2. rozhodca, 3. rozhodca, videorozhodca a rezervní rozhodcovia, ako aj zapisovatelia a čiaroví rozhodcovia by sa mali podrobiť skúške na alkohol (ak sa na podujatí robí), ktorú vykoná lekár organizátora. Po vykonaní skúšky na alkohol (ak sa používa) vojdú všetci rozhodcovia do súťažného priestoru a skontrolujú hraciu plochu a potrebné vybavenie pre stretnutie.

1.3 Ak sa 1. rozhodca nedostaví včas, 2. rozhodca by mal po vyžiadaní povolenia od technického delegáta začať predzápasový protokol.

1.4 Ak sa 1. rozhodca nedostaví alebo neprejde úspešne skúškou na alkohol alebo nie je schopný viesť stretnutie zo zdravotných dôvodov, 2. rozhodca bude viesť stretnutie ako 1. rozhodca a rezervný rozhodca nahradí 2. rozhodcu.⁴⁵

2. Počas stretnutia:

2.1 REPLAY (opakovanie záberov v televízii)

Počas FIVB, svetových a oficiálnych súťaží môže televízia požiadať o „zdržanie z dôvodu opakovania záberov (*replay*)“, a to v prípade, že sú nainštalované potrebné zariadenia a je to odsúhlasené kontrolnou komisiou. Používa sa na to elektrická lampička upevnená na stĺpe pred 1. rozhodcom, ktorá je spojená so zástupcom televízie. Rozsvietením lampičky dáva signál 1. rozhodcovi na malé zdržanie, aby bol dostatok času na zopakovanie predchádzajúcej akcie.

Aby sa predišlo prípadu, že rozhodca zapísknutím povolí ďalšie podanie, pričom opakovanie záberov stále prebieha, odporúča sa, aby 1. rozhodca priebežne kontroloval situáciu aj na veľkoplošnej obrazovke nainštalovanej v hale.

2.2 PRESTÁVKY MEDZI SETMI

Pre normálne prestávky medzi setmi 1 až 4:

DRUŽSTVÁ: Na pokyn 1. rozhodcu si družstvá vymenia strany ihriska, pričom každé družstvo sa presúva ako jeden celok; keď hráči prejdú okolo stípu za sieť, idú priamo k lavičke svojho družstva.⁴⁶

⁴⁵ Pre súťaže v SR platia pre výber rozhodcov v prípade neprítomnosti delegovaného rozhodcu ustanovenia Súťažného poriadku volejbalu.

⁴⁶ Družstvá pred výmenou netreba vyzývať, aby si nastúpili na zadnú čiaru.

ZAPISOVATEĽ: V momente, keď rozhodca zapísknutím ukončí poslednú rozohrávku setu, musí zapisovateľ spustiť časomieru na meranie prestávky medzi setmi.

2'30 – Druhý rozhodca zapíska alebo zapisovateľ stlačí bzučiak.

DRUŽSTVÁ: Na pokyn 2. rozhodcu vstúpia šiesti hráči uvedení na lístku s postavením priamo do ihriska.

ROZHODCOVIA: 2. rozhodca skontroluje postavenie hráčov a následne povolí hrajúcemu liberovi vstúpiť do ihriska. Podávač lopty následne podá loptu podávajúcemu hráčovi.

3:00 – 1. rozhodca zapíska na podanie.

Prestávka pred rozhodujúcim setom:

DRUŽSTVÁ: Po skončení setu pred rozhodujúcim setom idú družstvá na pokyn 1. rozhodcu priamo k lavičke svojho družstva.

KAPITÁNI: Prídu k stolíku zapisovateľa na žrebovanie.

ROZHODCOVIA: Prídu k stolíku zapisovateľa, aby vykonali žreb.

2'30 – 2. rozhodca zapíska alebo zapisovateľ stlačí bzučiak.

DRUŽSTVÁ: Na pokyn 2. rozhodcu vstúpia šiesti hráči uvedení na lístku s postavením do ihriska.

ROZHODCOVIA: 2. rozhodca skontroluje postavenie hráčov. Následne povolí hrajúcemu liberovi vstúpiť do ihriska a podá loptu podávajúcemu hráčovi.

3:00 – 1. rozhodca povolí prvé podanie v sete.

Keď vedúce družstvo dosiahne 8. bod:

DRUŽSTVÁ: Na konci rozohrávky, na znamenie 1. rozhodcu si šiesti hráči každého družstva ako celok bezodkladne vymenia strany ihriska. Keď hráči prejdú okolo stĺpa za sieť, vstúpia priamo do ihriska.

ROZHODCOVIA: 2. rozhodca skontroluje, či sú družstvá v správnom postavení a postupe a či je zapisovateľ pripravený. Následne informuje 1. rozhodcu, že je všetko pripravené na pokračovanie v hre.

Počas oddychových časov a prestávok medzi setmi 2. rozhodca upozorní hráčov, aby sa zdržiavali v blízkosti lavičky svojho družstva.

3. Po stretnutí

V zmysle hracieho protokolu sa obaja rozhodcovia postaví pred rozhodcovskú stoličku. 1. rozhodca zapíska na píšťalke, oba tímy si zamávajú od základných alebo útočných čiar, alebo prídu popri postranných čiarach k rozhodcom, podajú rozhodcom ruky a potom kráčajú pozdĺž siete, pričom si podajú ruky so súpermi. Následne sa vrátia k svojim lavičkám. 1. a 2. rozhodca prejdú pozdĺž siete k stolíku zapisovateľov, skontrolujú zápis o stretnutí, podpíšu ho a poďakujú zapisovateľom a čiarovým rozhodcom za ich prácu.

Týmto sa práca rozhodcov nekončí! Musia priebežne kontrolovať športové správanie družstiev aj po odpískaní konca stretnutia! Pokiaľ sú družstvá v súťažnom priestore, každé

prípadné nešportové správanie po stretnutí musí byť nahlásené technickému delegátovi a zapísané v zápise o stretnutí v časti „Poznámky“ alebo v samostatnej správe.

Medzinárodný hrací protokol

Pre vrcholné podujatia FIVB organizuje hrací protokol špeciálny tím pre športovú prezentáciu. Pri ostatných podujatiach sa uplatňuje bežný medzinárodný hrací protokol.⁴⁷

V zásade existujú dve alternatívy (v závislosti od toho, či sa rozcvička družstiev pred stretnutím uskutočňuje v rozcvičovacej hale s loptami a sieťou (Alternatíva A) alebo nie (Alternatíva B)).

Hrací protokol sa môže pre rôzne súťaže líšiť. Preto sa rozhodcom dôrazne odporúča, aby si ho pred príslušným podujatím dôkladne preštudovali a na zápasoch sa ním riadili.

A. Pre medzinárodné súťaže, na ktorých majú družstvá minimálne 40 minút na rozcvičenie pred začiatkom stretnutia v rozcvičovacej hale so sieťou v tej istej budove ako stretnutie.

B. Pre medzinárodné súťaže, na ktorých organizátor nemôže zabezpečiť pre družstvá samostatné rozcvičovacie haly pred stretnutím v rovnakej budove ako zápas.

POZNÁMKA: Všetky stretnutia sa začínajú podľa vopred zverejneného rozpisu. Ak však predchádzajúci zápas trvá dlhšie, ako je naplánované, oficiálny hrací protokol sa začne až po vyprázdnení ihriska a ukončení administratívnych prác súvisiacich s predchádzajúcim stretnutím. Rozhodcovia po konzultácii s technickým delegátom stretnutia oznámia čas začiatku stretnutia obom trénerom družstiev.⁴⁸

PRACOVNÝ PROGRAM

Príchod pred turnajom

Rozhodcovia musia prísť do miesta súťaže podľa údajov uvedených v ich nominácii.

Svoju oficiálnu uniformu si musia niesť so sebou v príručnej batožine.

Workshopy

Pred začiatkom súťaže sa konajú teoretické a praktické workshopy rozhodcov za účasti rozhodcov, zapisovateľov, čiarových rozhodcov, utieračov podlahy, podávačov lôpt, tímu športovej prezentácie, DJ-ov a hlásateľov.

Komentáre k rozhodovaniu

Po stretnutí sa v šatni rozhodcov koná stretnutie, na ktorom rozhodcovský kouč/coach poskytne krátku spätnú väzbu o výkone rozhodcov v predchádzajúcom stretnutí. Pokiaľ je

⁴⁷ Hrací protokol platný pre súťaže v SR je zverejnený pred začiatkom súťažného ročníka a môže byť upravený na základe rôznych požiadaviek (televízia, odovzdávanie ocenení, ochrana pred šírením infekcií a pod.).

⁴⁸ Presné pokyny na určenie času začiatku stretnutia v prípade predĺženia predchádzajúceho stretnutia/podujatia sú stanovené v Súťažnom poriadku volejbalu a vo Vykonávacích pokynoch pre príslušnú súťaž.

to možné, rozhodcovia by mali najkôr sami zhodnotiť, kde sa im darilo a kde vidia priestor na zlepšenie.⁴⁹

Ak sa objavila dôležitá téma všeobecného významu, na druhý deň sa môže uskutočniť formálne stretnutie za účasti členov Komisie rozhodcov a všetkých rozhodcov.

Počas tohto stretnutia by sa mali používať videá nasnímané počas stretnutí, ktoré môžu pomôcť pri vysvetľovaní chýb a úspešných rozhodnutí. Cieľom je zjednotenie technickej kvality rozhodovania na najvyššej úrovni.

Informácie o delegáciách

Delegácie rozhodcov na jednotlivé stretnutia budú za normálnych okolností oznámené 1. rozhodcovi, 2. rozhodcovi, 3. rozhodcovi, rozhodcovi *challenge* a rezervným rozhodcom nasledovne:

1) večer pred stretnutím prostredníctvom snímky formulára R3 zdieľanej v skupine WhatsApp.⁵⁰

Skúška na alkohol

Po oficiálnej informácii o delegácii na stretnutie by sa 1. rozhodca, 2. rozhodca, 3. rozhodca, rozhodca *challenge*, rezervní rozhodcovia, zapisovatelia a čiaroví rozhodcovia mali podrobiť skúške na alkohol vykonanej náhodným systémom. Skúšku robí určený lekár v prítomnosti rozhodcovského trénera.⁵¹

Správanie

FIVB dôveruje všetkým rozhodcom delegovaným na rôzne súťaže.

Rozhodcovia zodpovední za rozhodovanie stretnutí sa musia počas celej súťaže príkladne správať, a to od ich príchodu až po odchod z miesta, kde sa súťaž koná.

Musia prísne dodržiavať časový harmonogram všetkých činností, ktorý stanovila Komisia rozhodcov, a zachovávať imidž rozhodcov vo vnútri aj mimo športových hál.

Komisia rozhodcov je oprávnená pozastaviť výkon funkcie a dokonca až diskvalifikovať rozhodcov v závislosti od zavinenia ktoréhokoľvek člena rozhodcovského zboru, ktorého správanie nezodpovedá očakávanému štandardu.

⁴⁹ V prípade online hodnotenia na základe TV prenosu môže prebehnúť analýza stretnutia aj telefonicky, prípadne neskôr.

⁵⁰ Spôsob zverejňovania delegácií na súťaže v SR bude oznámený riadiacim súťaže a úsekom delegácií AVR. Delegácie rozhodcov je zvyčajne možné nájsť na stránke SVF aj AVR.

⁵¹ Spôsob alкотestu v súťažiach v SR je stanovený vo Vykonávacích pokynoch príslušnej súťaže.